

รายงานศักยภาพของคนไทย
กับขีดความสามารถในการแข่งขัน
ปี 2547

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
เมษายน 2548

330.9593 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร รายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถใน
การแข่งขัน ปี 2547. กรุงเทพฯ : สกศ. 2548.
104 หน้า
ISBN 974-559-751-1
1. ความสามารถในการแข่งขัน - คนไทย
2. ชื่อเรื่อง.

รายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน ปี 2547

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 48/2548
พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2548
จำนวน 1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123 ต่อ 2327
โทรสาร 0-2243-7914
Web site : <http://www.onec.go.th>
ผู้พิมพ์ บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2424-3249, 0-2424-3252
โทรสาร 0-2424-3249, 0-2424-3252

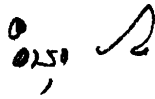
คำนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมในภูมิภาคทั่วโลก เป็นเหตุให้ผู้ผู้นำของประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำรายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน ปี 2547 ขึ้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของประเทศไทยในเวทีโลก รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของคนไทยผ่านกระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของคนไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติ และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เนื้อหาของรายงานฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์ผลการประเมินจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของ International Institute for Management Development (IMD) กับข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา โดยการสังเคราะห์ผลทั้งในด้านโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา เพื่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

สำนักงานฯ ขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ให้ข้อมูลประกอบการศึกษาในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ นักวางแผน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ต่อไป

(นายออรุณ จันทวานิช)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(1)
บทนำ	1
ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ	5
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ	5
โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีของไทยกับนานาชาติ	14
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี	14
การลงทุนทางโทรคมนาคม	14
จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร	15
สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร	17
การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	18
โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทยกับนานาชาติ	21
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน	
ทางวิทยาศาสตร์	21
การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา	21
บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา	23
สิทธิบัตร	24
บทความทางวิทยาศาสตร์	25
การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน	25
ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทย	
กับนานาชาติ	27
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา	
ของไทยกับนานาชาติ	27
เกณฑ์ชี้วัดเชิงปริมาณ	27

การลงทุนทางการศึกษา	27
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา	28
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา	28
อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา	29
ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา	29
การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่	29
เกณฑ์ชีวิตเชิงคุณภาพ	30
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของระบบการศึกษา	30
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	30
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ	31
การศึกษาด้านการเงิน	31
วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน	31
การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจ กับมหาวิทยาลัย	32
การพัฒนาศักยภาพของคนไทย	33
การยกระดับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย	33
โอกาสทางการศึกษา	34
การศึกษาในระบบโรงเรียน	34
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร	38
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	39
คุณภาพทางการศึกษา	41
คุณภาพในการบริการทางการศึกษา	41
อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	41

วุฒิการศึกษาของครู	42
อัตราส่วนคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน	43
คุณภาพของผู้เรียน	44
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	44
ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	48
อัตราการคงอยู่ของนักเรียน	48
อัตราการซ้ำชั้น	49
ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	50
การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา	50
ประสิทธิภาพภายนอก	52
ระดับการศึกษาของกำลังแรงงาน	52
ภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา	53
สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	56
บทสรุป	56
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	63
ภาคผนวก	65
บรรณานุกรม	86

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย พ.ศ. 2543 - 2547	7
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด และรายได้ต่ำสุด พ.ศ. 2533 - 2547	9
ตารางที่ 3 สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อคน พ.ศ. 2545	23
ตารางที่ 4 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญต่อสายอาชีวศึกษา ช่วงก่อนปฏิรูปและ ช่วงปฏิรูปการศึกษา	38
ตารางที่ 5 อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2541 - 2546	42
ตารางที่ 6 อัตราส่วนคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน จำแนกตาม ระดับและประเภทการศึกษา	44
ตารางที่ 7 อัตราการเหลื่อมรอดของนักเรียนที่เข้า ป.1 รุ่นปี 2529 และ เข้า ป.1 ปี 2535	49
ตารางที่ 8 ระดับการศึกษาของกำลังแรงงานช่วงก่อนปฏิรูป และช่วงปฏิรูปการศึกษา	53

สารบัญแผนภาพ

	หน้า	
แผนภาพที่ 1	ความสามารถของรัฐในการตัดสินใจนำนโยบาย สู่การปฏิบัติของประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย พ.ศ. 2547	10
แผนภาพที่ 2	การไม่ติดสินบนและไม่คอร์รัปชันของประเทศ ในเอเชีย พ.ศ. 2547	11
แผนภาพที่ 3	ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในเอเชีย บางประเทศ พ.ศ. 2546	13
แผนภาพที่ 4	การลงทุนทางโทรคมนาคมของประเทศในเอเชีย พ.ศ. 2544	15
แผนภาพที่ 5	จำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรของ นานาประเทศ พ.ศ. 2545	16
แผนภาพที่ 6	จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรของ นานาประเทศ พ.ศ. 2545	17
แผนภาพที่ 7	สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรของ นานาประเทศ พ.ศ. 2546	18
แผนภาพที่ 8	จำนวนประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่าย อินเทอร์เน็ตของนานาประเทศ พ.ศ. 2546	19
แผนภาพที่ 9	อัตราส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP พ.ศ. 2545	22
แผนภาพที่ 10	จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา พ.ศ. 2545	24
แผนภาพที่ 11	การลงทุนทางการศึกษาของนานาประเทศ พ.ศ. 2545	28
แผนภาพที่ 12	อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน	35

แผนภาพที่ 13	อัตราการเข้าเรียนชั้น ม.1 ต่อประชากร กลุ่มอายุ 12 ปี	36
แผนภาพที่ 14	อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อประชากร กลุ่มอายุ 15 - 17 ปี	37
แผนภาพที่ 15	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป	39
แผนภาพที่ 16	ร้อยละของครู - อาจารย์ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ปี 2541 - 2546	43
แผนภาพที่ 17	ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ชั้น ม.3 ปี 2543 - 2546	45
แผนภาพที่ 18	ผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการในภาพรวม เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศต่างๆ ในเอเชีย พ.ศ. 2542 - 2546	46
แผนภาพที่ 19	ผลการแข่งขันเคมีโอลิมปิกของประเทศต่างๆ ปี พ.ศ. 2542 - 2546	47
แผนภาพที่ 20	ผลการแข่งขันชีววิทยาโอลิมปิกของ ประเทศต่างๆ ปี พ.ศ. 2542 - 2546	47
แผนภาพที่ 21	อัตราการคงอยู่ของนักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปี 2541 - 2546	48
แผนภาพที่ 22	อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้น ป.1 - ป.6 ปี 2541 - 2545	50
แผนภาพที่ 23	การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของรัฐ	51
แผนภาพที่ 24	ภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร ปวช. อนุปริญญา ปวส. หรือเทียบเท่า ป.กศ.สูง และ ปวท.	54
แผนภาพที่ 25	ภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรี และสูงกว่า	55

(1)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

ในปี 2547 IMD (International Institute for Management Development) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่ในอันดับที่ 29 จากทั้งหมด 60 ประเทศ ดีขึ้นกว่าปี 2546 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 30

เมื่อจำแนกตามประเด็นหลัก 4 ด้าน ที่ IMD ใช้ในการพิจารณาได้แก่ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า

ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจมีความโดดเด่นที่สุด คือ อยู่ในอันดับที่ 9 จาก 60 ประเทศ เนื่องจากมีข้อได้เปรียบด้านอัตราการว่างงานที่ต่ำกว่าทุกประเทศ มีค่าครองชีพต่ำ นอกจากนี้ยังมีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 6 ของ GDP อีกทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศก็มีอัตราค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 6.7 อย่างไรก็ตาม ในด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจนี้ ไทยยังมีจุดอ่อนในเรื่องรายได้ต่อหัวของประชากรที่ต่ำกว่าประเทศต่างๆ ถึง 52 ประเทศ อีกทั้งมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ค่อนข้างมาก

ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 20 จุดแข็งอยู่ที่ความสามารถของรัฐในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการตัดสินใจนำสู่การปฏิบัติแต่ยังคงมีจุดอ่อนในเรื่องของปัญหาการคอร์รัปชัน

ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ไทยอยู่ในอันดับที่ 23 โดยมีจุดแข็ง คือ มีกำลังแรงงานและชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยในอัตราสูง รวมทั้งมีวัฒนธรรมที่เปิดรับแนวคิดของต่างประเทศ และมีเจตคติต่อโลกาภิวัตน์ในเชิงบวก แต่ยังคงมีจุดอ่อนในด้านผลิิตภาพการผลิต ซึ่งต่ำกว่าหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิิตภาพการผลิตของแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไทยอยู่ในอันดับที่ 50 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นมาก ปัจจัยสำคัญที่เป็นจุดอ่อนมากในด้านนี้ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และด้านการศึกษา กล่าวคือ

- โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 45 จาก 60 ประเทศ เนื่องจากการลงทุนทางโทรคมนาคมในอัตราต่ำ นอกจากนี้ ยังมีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศในอัตราต่ำ ทำให้การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีอัตราต่ำไปด้วย ส่งผลให้ความพร้อมในด้านทักษะความชำนาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ

- โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 55 จาก 60 ประเทศ เนื่องจากไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาน้อย อีกทั้งบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีน้อย ส่งผลกระทบต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น จำนวนสิทธิบัตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ บทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากล นอกจากนี้ การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยยังไม่เพียงพอ รวมทั้งเยาวชนไทยก็มีความสนใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อย

- ด้านการศึกษา ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 48 จาก 60 ประเทศ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ คือ อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของไทยที่ยังต่ำกว่า 56 ประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่าระบบการศึกษาของไทยตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้น้อย รวมทั้งประชาชนไทยโดยทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจน้อย อีกทั้งการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยยังมีไม่มากนัก

ผลการประเมินจัดอันดับของ IMD แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยไม่ดีเท่าที่ควรนั้น สืบเนื่องมาจากปัญหาด้านศักยภาพของคนไทย จะเห็นได้จากผลิตภาพแรงงานที่ต่ำกว่าหลายประเทศในเอเชีย ทั้งนี้เพราะแรงงานไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย คือ ประมาณร้อยละ 60 มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา

รัฐจึงได้เร่งดำเนินการพัฒนาศักยภาพของคนไทย โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ ทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งยังขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับประถมศึกษา 6 ปี ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวม 9 ปี

จากการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ได้ทำให้อัตราการเข้าเรียนของนักเรียนในช่วงปี 2542 - 2546 มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกระดับชั้น อีกทั้งผู้พลาดโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนก็มีความสนใจเข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(4)

เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น จาก 7.1 ปี ในปี 2542 เป็น 8.1 ในปี 2547

เมื่อพิจารณาในเชิงคุณภาพ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในช่วงปี 2543 - 2546 ในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ต่ำกว่าระดับพอใช้โดยตลอด ในขณะที่คะแนนผลสัมฤทธิ์ของวิชาภาษาไทย เฉพาะปี 2543 และ 2546 เท่านั้นที่สูงกว่าระดับพอใช้

แม้ในภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ แต่ก็ยังมีเยาวชนไทยที่มีความสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับโลก จะเห็นได้จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ปี 2542 - 2546 ซึ่งมีการแข่งขันใน 5 วิชา คือ คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ ผลการแข่งขันของประเทศไทย มีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะปี 2546 ผลการแข่งขันวิชาเคมีและชีววิทยาของไทยเหนือกว่าไต้หวัน สิงคโปร์ และเวียดนาม

สภาวิชาการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกัน จึงควรเร่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน และสามารถเทียบได้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ขีดความสามารถของประเทศเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาของ IMD ได้ชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่ยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้เท่าที่ควร ส่งผลให้การผลิตรกำลังคนไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่อินเดียซึ่งเคยเป็นประเทศที่ยากจนและล้าหลังประเทศอื่นอยู่มาก แต่ในปัจจุบันกลับสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างก้าวกระโดด ทั้งนี้เพราะอินเดียมีวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งกำลังแรงงานของอินเดียยังสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี ส่งผลให้เศรษฐกิจของอินเดียมีความเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 8

ดังนั้น หากไทยไม่เร่งยกระดับการศึกษาของคนไทยเพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น และไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน ควบคู่ไปกับการผลิตรกำลังคน ประเทศที่มีขีดความสามารถต่ำกว่าไทยที่มีศักยภาพ ก็อาจก้าวกระโดดนำหน้าประเทศไทยในระยะเวลายาวนานนัก จะเห็นได้ชัดจากประเทศอินเดียซึ่งเพียงปีเดียวได้ก้าวกระโดดจากอันดับที่ 50 ขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 34 ในขณะที่ไทยก้าวขึ้นมาเพียงอันดับเดียวคือ จากอันดับที่ 30 ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 29

ข้อเสนอแนะ

1. เร่งรัดดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับ การศึกษาของประชาชนและแรงงานไทยให้ทัดเทียมกับนานา ประเทศที่พัฒนาแล้ว

2. รณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ด้อยโอกาสเข้ารับ การศึกษา

3. เร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียม มาตรฐานสากล

4. วางแผนผลิตกำลังคนให้ตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยมีภาครัฐและเอกชนร่วมกันดำเนินการ แล้ว เร่งนำสู่การปฏิบัติ

บทนำ

จากสภาวะการณ์ของโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันได้ทำให้นานาประเทศต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่งต้องมีทั้งการแข่งขันและความร่วมมือ โดยจะขยายออกไปในทุกภูมิภาคของโลก ทั้งนี้เพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์และความยั่งยืนของประเทศ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาคมโลก

สภาวะการณ์ดังกล่าว ได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ที่มีศักยภาพต้องคอยเฝ้าระวังและเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศตนอย่างต่อเนื่อง อาทิ สหราชอาณาจักร เมื่อผลการประเมิน พบว่าประชากรจำนวนมากมีทักษะพื้นฐานไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาต่อการทำงาน รวมทั้งการแสวงหาทักษะและคุณวุฒิอื่นๆ เพิ่มเติม ทำให้สหราชอาณาจักรเสียเปรียบด้านความสามารถในการแข่งขันอย่างมาก รัฐบาลของสหราชอาณาจักรจึงได้จัดทำเป้าหมายการเรียนรู้แห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมการศึกษา ทักษะ และกิจกรรมการฝึกอบรมในวงกว้าง และกำหนดเป้าหมายให้ประชากรมีคุณวุฒิสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเป้าหมายให้เด็กอายุ 11 ปี บรรลุมาตรฐานตามที่คาดหวังทั้งในด้านการรู้หนังสือ และการคิดคำนวณ นอกจากนี้ ยังให้หน่วยยุทธศาสตร์ด้านทักษะพื้นฐานของผู้ใหญ่ประสานการผลักดันเพื่อปรับปรุงทักษะการเรียนรู้หนังสือและการคิดคำนวณขั้นพื้นฐานของผู้ใหญ่ โดยรัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายที่จะลดจำนวนผู้ใหญ่ที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้หนังสือ และคิดคำนวณลง 750,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2547 และมีการจัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

สำหรับประเทศไทย ก็ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ การศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย ซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกด้าน และเป็น ปัจจัยสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 81 ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัด การศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการ ศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน ศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการ พัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” และในมาตรา 43 วรรคแรก ได้บัญญัติ ไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย”

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น จึงได้มี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า สิบสองปี ซึ่งรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย และในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา มาตรา 15 ได้กำหนด ให้การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาให้ยึด

หลัก 3 ประการคือ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มาตรา 17 ยังได้กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ ส่วนครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษานั้น ในหมวด 7 มาตรา 52 ได้กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และกำหนดให้รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นับเป็นกฎหมายสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง มีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา และนำสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม จากการติดตามและประเมินผล พบว่า การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่ง ยังมีบางส่วนที่ยังล่าช้าอยู่ ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติในด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และยังเกี่ยวเนื่องไปถึงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของคนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำรายงาน
ศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน พ.ศ. 2547
ขึ้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนไทยซึ่งส่งผลต่อสถานภาพ
ของประเทศไทยในเวทีโลก และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศต่อไป

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย กับนานาชาติ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ

ปัจจุบันมีองค์กรระดับนานาชาติหลายองค์กรที่ศึกษาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน International Institute for Management Development (IMD) เป็นสถาบันหนึ่งที่ประเมินจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สำหรับในปี 2547 IMD ได้แยกประเด็นการประเมินจัดอันดับเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ 4) โครงสร้างพื้นฐาน โดยพิจารณาจัดอันดับครอบคลุม 51 ประเทศ และ 9 เขตเศรษฐกิจซึ่งมีความเจริญเทียบได้กับประเทศ ดังนั้น ในการกล่าวครั้งต่อไป จะนับรวมกันเป็น 60 ประเทศ

ผลการจัดอันดับของ IMD จาก 60 ประเทศ ในช่วง 5 ปี คือ ปี 2543 - 2547 พบว่า ในระยะ 4 ปีแรก คือ ปี 2543 - 2546 ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ไม่สูงกว่าอันดับที่ 30 กล่าวคือ อยู่ในอันดับที่ 31 34 31 30 ตามลำดับ แต่ได้เลื่อนขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 29 ในปี 2547 ซึ่งสูงขึ้นจากปี 2546 เพียงอันดับเดียว แสดงให้เห็นว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับกลางๆ คือ อยู่ในอันดับที่ใกล้เคียงกับมัลดีเวส (30.5)

หากเปรียบเทียบอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยกับประเทศในเอเชีย 10 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่า 6 ประเทศ คือ สิงคโปร์ (2) ฮองกง (6) ไต้หวัน (12) มาเลเซีย (16) ญี่ปุ่น (23) จีน (24) ในขณะที่ไทยอยู่ในอันดับที่ 29 ซึ่งสูงกว่าอินเดีย (34) เกาหลี (35) ฟิลิปปินส์ (52) อินโดนีเซีย (58)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศอินเดีย ซึ่งในปี 2546 อยู่ในอันดับที่ 50 ได้เลื่อนขึ้นมาอย่างก้าวกระโดดในปี 2547 คือ อยู่ในอันดับที่ 34 สูงขึ้นกว่าเดิมถึง 16 อันดับ ความโดดเด่นที่เห็นได้ชัดของอินเดีย คือ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจในด้านซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจด้านบันเทิง และธุรกิจการบริการด้านการเงิน ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจของอินเดียเติบโตถึงร้อยละ 8.1 สาเหตุสำคัญที่ทำให้อินเดียประสบความสำเร็จมาก เนื่องจากอินเดียมีวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ที่สำคัญคือ กำลังแรงงานของอินเดียสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี

อย่างไรก็ตาม ความเจริญทางเศรษฐกิจของอินเดียยังคงมีอยู่เฉพาะบางพื้นที่ เช่น เมืองมหาราษ มุมไบ บังกลอ นิวเดลี อัครา เป็นต้น และถึงแม้ว่าเศรษฐกิจของอินเดียจะดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่สิ่งที่ยังคงจุดรั้งอินเดีย คือ คุณภาพของประชากรโดยรวม ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ประชากรของอินเดียเกือบครึ่งประเทศไม่รู้หนังสือ

เมื่อพิจารณาถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาประเทศ โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆ 4 ประเด็น ได้แก่ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของ

ภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ในปี 2547 ด้านที่ดีขึ้นกว่าปี 2546 มี 2 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ อยู่ในอันดับที่ 9 ดีขึ้นกว่าเดิม 5 อันดับ และด้านประสิทธิภาพของธุรกิจ อยู่ในอันดับที่ 23 ดีขึ้นกว่าเดิม 5 อันดับเช่นกัน ส่วนด้านที่อยู่ในอันดับลดลงจากปี 2546 คือ ประสิทธิภาพของภาครัฐอยู่ในอันดับที่ 20 ลดลงจากเดิม 2 อันดับ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในอันดับที่ 50 ลดลงจากเดิม 1 อันดับ (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
จำแนกตามประเด็นต่างๆ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเด็น	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
ภาพรวม	31	34	31	30	29
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	14	17	23	14	9
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	26	27	20	18	20
ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	38	39	33	28	23
โครงสร้างพื้นฐาน	41	46	42	49	50

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ผลการจัดอันดับดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นปัญหาทำให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยไม่ดีเท่าที่ควร คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเมื่อพิจารณาแนวโน้มในช่วง 5 ปี พบว่า อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่า 40 มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2547 ลดลงมาอยู่ในอันดับที่ 50 ซึ่งต่ำกว่าทั้ง 4 ปีที่ผ่านมา โดยจะได้วิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2547 จากประเด็นต่างๆ โดยสรุปดังต่อไปนี้

1) ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ เป็นด้านที่ประเทศไทย อยู่ในอันดับสูง เป็น 1 ใน 10 อันดับแรก คือ อยู่ในอันดับที่ 9 เนื่องจาก มีข้อได้เปรียบในด้านการจ้างงาน โดยในปี 2546 ประเทศไทยมี อัตราการว่างงานต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 2 ในขณะที่อีก 59 ประเทศ มีอัตราการว่างงานมากกว่าร้อยละ 3 ทั้งสิ้น แม้แต่กำลังแรงงานที่เป็น เยาวชนของไทยก็ยังมีอัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 6.8 ของกำลัง แรงงาน ในขณะที่กว่า 40 ประเทศมีอัตราการว่างงานของเยาวชน มากกว่าร้อยละ 7 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีค่าครองชีพที่ต่ำกว่า 50 ประเทศ ในขณะที่มีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงถึง ร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศไทย พบว่า ในปี 2546 อยู่ในอัตราค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 6.7 ซึ่งสูงกว่า 52 ประเทศ แต่ยังต่ำกว่าจีนและอินเดีย ซึ่งมีอัตราการ เติบโตทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 9 และร้อยละ 8 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในด้านรายได้ต่อหัว ของประชากร ซึ่งจากการศึกษาของ IMD พบว่า ในปี 2546 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประชากรไทย คิดเป็น 2,237 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปี ต่ำกว่าประเทศต่าง ๆ ถึง 52 ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งพบว่า แม้อัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง แต่ไทยยังคง มีปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ จะเห็นได้ จากแนวโน้มการถือครองรายได้ของครัวเรือน ในช่วงเวลากว่า 10 ปี ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก กล่าวคือ กลุ่มคนรวยที่สุตร้อยละ 20 ยังคงมีส่วนแบ่งรายได้มากกว่าร้อยละ 50 ของการถือครองรายได้ทั้ง

ประเทศ ในขณะที่กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 มีส่วนแบ่งรายได้อันถึงร้อยละ 5 (ดูตารางที่ 2)

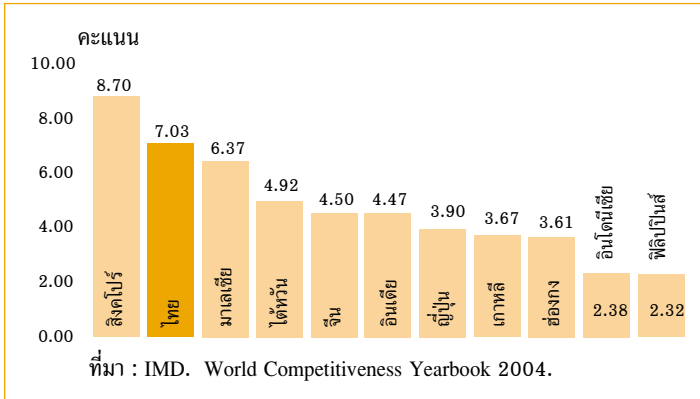
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุดและรายได้ต่ำสุด
พ.ศ.2533 - 2547

พ.ศ.	กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20	กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20
2533	54.1	4.9
2535	55.6	4.5
2537	57.7	4.0
2539	56.7	4.2
2541	56.5	4.2
2543	57.8	3.9
2545	55.2	4.2
2547	55.2	4.3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2) ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 20 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับค่อนข้างดี จากผลการประเมินของ IMD พบว่า เกณฑ์ที่โดดเด่นมาก คือ ความสามารถของรัฐในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจซึ่งดีกว่าทุกประเทศ อีกทั้งรัฐยังสามารถตัดสินใจนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในเกณฑ์นี้ไทยได้คะแนน 7.03 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งเหนือกว่า 57 ประเทศ แต่ยังคงต่ำกว่าสิงคโปร์ ที่ได้คะแนนสูงสุด คือ 8.7 คะแนน (ดูแผนภาพที่ 1)

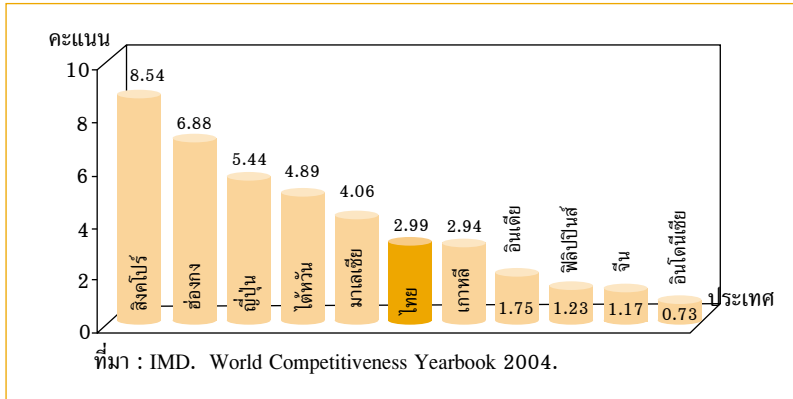
แผนภาพที่ 1 ความสามารถของรัฐในการตัดสินใจนำนโยบายสู่การปฏิบัติของ
ประเทศในภูมิภาคเอเชีย พ.ศ.2547

นอกจากนี้ นโยบายของธนาคารกลางของไทยยังก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการเก็บภาษีจากรายได้ส่วนบุคคลก็เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนปัญหาสำคัญที่เป็นจุดอ่อนของภาครัฐ คือ การตัดสินใจ และการคอร์รัปชัน จากการประเมินของ IMD โดยสอบถามจากการรับรู้ของผู้บริหารแล้วนำมาจัดทำเป็นคะแนน พบว่า ไทยได้คะแนนเพียง 2.99 จาก 10 คะแนน โดยที่คะแนนเต็ม 10 คะแนน หมายถึง ไม่มีการตัดสินใจและคอร์รัปชัน ในขณะที่ประเทศในเอเชียที่มีการตัดสินใจและคอร์รัปชันน้อยที่สุด คือ สิงคโปร์ ซึ่งได้คะแนนถึง 8.54 คะแนน และแม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น มาเลเซีย ยังได้คะแนน 4.06 คะแนน ซึ่งแสดงว่ามีการตัดสินใจและคอร์รัปชันน้อยกว่าไทย (ดูแผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 2 การไม่ติดสินบนและไม่คอร์รัปชันของประเทศในภูมิภาคเอเชีย
พ.ศ. 2547

นอกจากนี้ จากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ The International Investor Magazine Ranking ซึ่ง IMD นำมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณา ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 46 จาก 60 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าสิงคโปร์ (23) ญี่ปุ่น (28) อินเดีย (31) เกาหลี (35) มาเลเซีย (40) จีน (43)

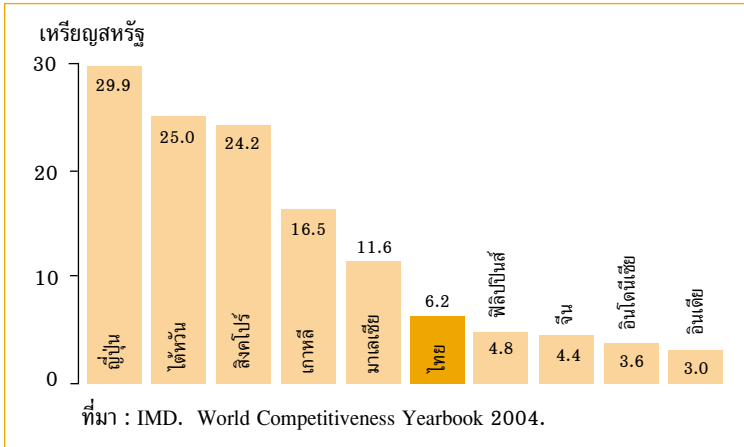
3) ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 23 โดยจุดแข็งของไทยอยู่ที่ตลาดแรงงาน ซึ่งในปี 2546 ประเทศไทยมีกำลังแรงงานถึงร้อยละ 54.4 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าทุกประเทศในเอเชีย ยกเว้นจีนที่มีกำลังแรงงานร้อยละ 58.7 ของประชากรทั้งหมด รวมทั้งจำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อปีของไทย ซึ่งเท่ากับ 2,184 ชั่วโมง ก็สูงกว่าประเทศต่างๆ ถึง 51 ประเทศ แต่ยังคงต่ำกว่าเกาหลี ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน อินเดีย ออสเตรเลีย

ซึ่งมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อปีมากกว่า 2,200 ชั่วโมง นอกจากนี้วัฒนธรรมของไทยที่เปิดรับแนวคิดของต่างประเทศ รวมทั้งเจตคติต่อโลกาภิวัตน์โดยทั่วไปของคนไทยยังเป็นไปในเชิงบวกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เป็นจุดอ่อนของไทยมาตลอดคือ ผลិតภาพ หรือ ประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ (Purchasing power parity : PPP) ต่อการจ้างงาน ในปี 2546 ประเทศไทยมีผลิตภาพโดยรวม 13,627 เหรียญสหรัฐ ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียเกือบเท่าตัว ต่ำกว่าเกาหลีเท่าตัว ต่ำกว่าสิงคโปร์มากกว่า 2 เท่า ต่ำกว่าญี่ปุ่นประมาณ 3 เท่า เมื่อจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ พบว่า ทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของไทยล้วนมีผลิตภาพต่ำกว่ามาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ทั้งสิ้น (ดูตาราง 14 ในภาคผนวก)

หากเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทยกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย โดยคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ (PPP) ต่อคนต่อชั่วโมง พบว่า ในปี 2546 ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทยคิดเป็น 6.2 เหรียญสหรัฐ ในขณะที่มาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ไต้หวัน ญี่ปุ่น มีประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานมากกว่า 11 เหรียญสหรัฐทั้งสิ้น (ดูแผนภาพที่ 3) ในขณะที่กำลังแรงงานที่มีทักษะความชำนาญในตลาดแรงงานไทยมีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรที่มีทักษะความชำนาญในด้านการเงินของไทย ซึ่งมีความจำเป็นต่อการแข่งขันในโลกปัจจุบันก็มีน้อย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสของสถาบันการเงินอีกด้วย

แผนภาพที่ 3 ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในเอเชียบางประเทศ
พ.ศ. 2546

4) **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 50 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ สำหรับจุดแข็งของประเทศไทยในด้านนี้ไม่มากนัก ที่โดดเด่น คือ ค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีราคาเพียง 6.98 เหรียญสหรัฐต่อ 20 ชั่วโมงต่อเดือน ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่าทุกประเทศยกเว้นฮ่องกง ซึ่งมีราคาเพียง 3.85 เหรียญสหรัฐต่อ 20 ชั่วโมงต่อเดือน นอกจากนี้ ค่าใช้โทรศัพท์มือถือของไทยก็มีราคาต่ำกว่าประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ คือ มีราคาโดยเฉลี่ย 0.35 เหรียญสหรัฐต่อ 3 นาที ในช่วงเวลาที่มีการใช้มากที่สุด

ส่วนจุดอ่อนของด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอย่างมาก คือ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และด้านการศึกษาซึ่งจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ของไทยกับนานาชาติ

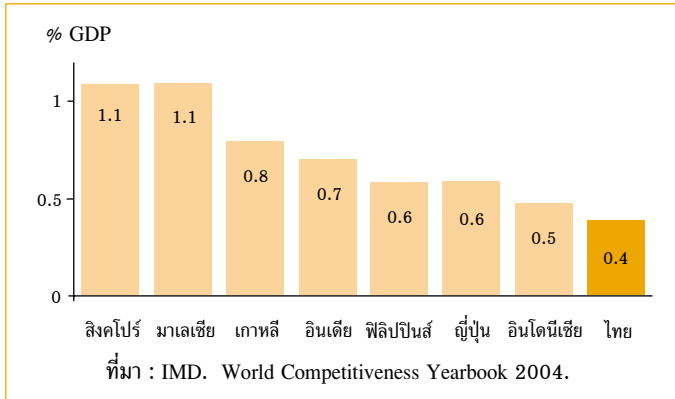
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี

ในปี 2547 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยีของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 จาก 60 ประเทศ ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 2 เกาหลีอันดับที่ 8 ญี่ปุ่นอันดับที่ 9 แม้แต่มาเลเซียก็ยังอยู่ในอันดับที่ 21 ซึ่งเหนือกว่าไทย สาเหตุสำคัญที่ทำให้ขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ สรุปได้ดังต่อไปนี้

การลงทุนทางโทรคมนาคม

ในปี 2544 ประเทศไทยมีการลงทุนด้านโทรคมนาคมร้อยละ 0.4 ของ GDP ซึ่งต่ำกว่าทุกประเทศในเอเชีย ในขณะที่สิงคโปร์และมาเลเซีย มีการลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GDP แม้แต่อินโดนีเซียยังลงทุนด้านโทรคมนาคมมากกว่าไทย คือ ร้อยละ 0.5 ของ GDP (ดูแผนภาพที่ 4)

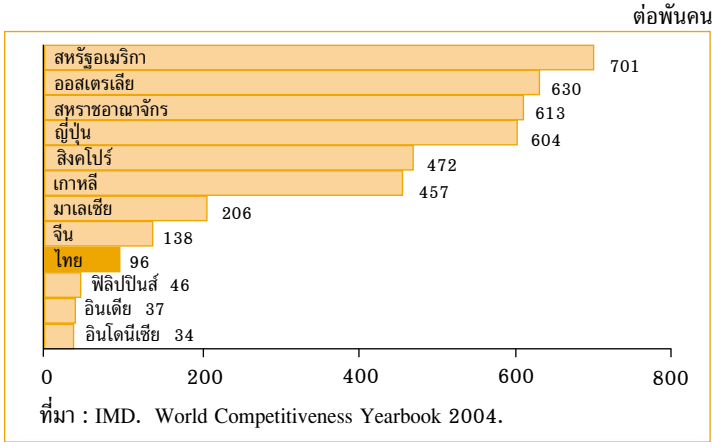
แผนภาพที่ 4 การลงทุนทางโทรคมนาคมของประเทศในเอเชีย พ.ศ. 2544

จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร

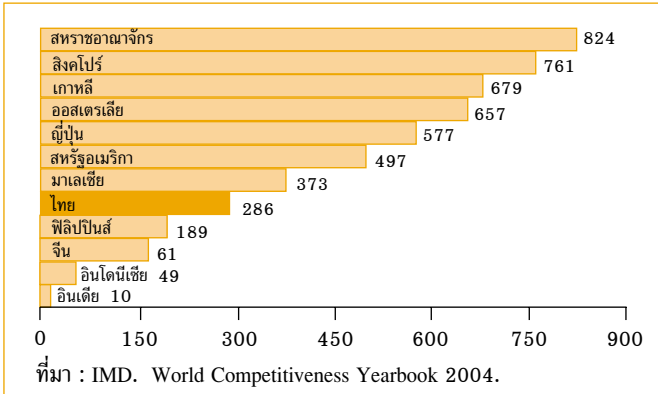
ปี 2545 ประเทศไทยมีโทรศัพท์พื้นฐานจำนวน 96 คู่สายต่อประชากรพันคน ในขณะที่ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีโทรศัพท์พื้นฐานมากกว่า 100 คู่สายต่อพันคน โดยเฉพาะญี่ปุ่นมีถึง 604 คู่สายต่อพันคน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนโทรศัพท์พื้นฐานของประเทศไทยกับประเทศในเอเชีย พบว่า ไทยมีสัดส่วนโทรศัพท์พื้นฐานมากกว่าฟิลิปปินส์ อินเดีย อินโดนีเซีย แต่น้อยกว่ามาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ และญี่ปุ่น (ดูแผนภาพที่ 5)

แผนภาพที่ 5 จำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรของนานาประเทศ
พ.ศ.2545

ส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการใช้ผู้นั้น ในปี 2545 ประเทศไทย มีจำนวน 286 เครื่องต่อประชากรพันคน ในขณะที่เกาหลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย มีจำนวน 679 577 และ 373 เครื่องต่อพันคน ซึ่งมากกว่า ไทย อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่าฟิลิปปินส์ จีน อินโดนีเซีย อินเดีย (ดูแผนภาพที่ 6)

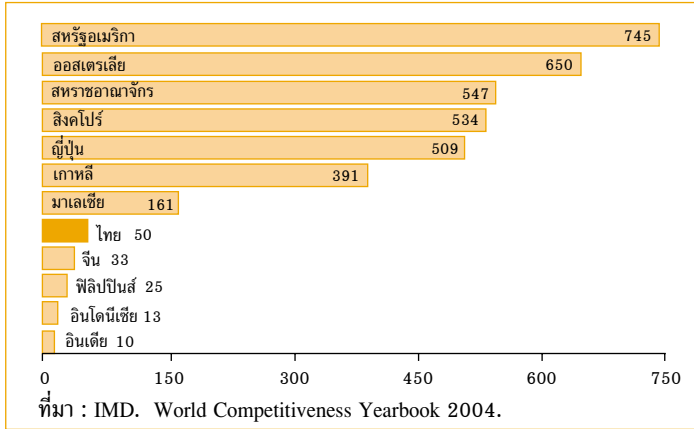
แผนภาพที่ 6 จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรของนานาประเทศ
พ.ศ. 2545

สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร พบว่าประเทศไทยมีคอมพิวเตอร์ที่ใช้งาน 50 เครื่องต่อประชากรพันคน ซึ่งมากกว่าจีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และอินเดีย ในขณะที่มาเลเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น มีจำนวนมากกว่า 100 เครื่องต่อพันคน คือ มีจำนวน 161 391 และ 509 เครื่องต่อพันคน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว คือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร ทุกประเทศในเอเชียยังมีสัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรน้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วดังกล่าว (ดูแผนภาพที่ 7)

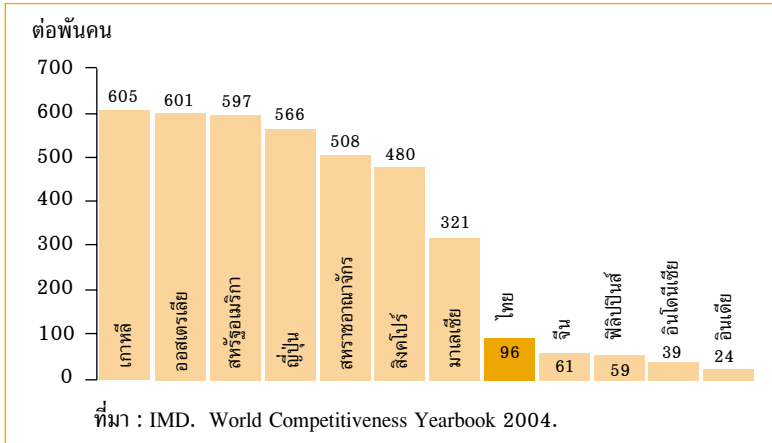
แผนภาพที่ 7 สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรของนานาประเทศ พ.ศ. 2546

การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ในปี 2546 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 96 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียกว่า 2 เท่า สำหรับประเทศในเอเชียที่มีจำนวนประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากกว่าสหรัฐอเมริกา คือ เกาหลี ซึ่งมีประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 605 คนต่อพันคน (ดูแผนภาพที่ 8) ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีประชากรที่เข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 597 คนต่อพันคน

แผนภาพที่ 8 จำนวนประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ของนานาประเทศ พ.ศ.2546

จากการสำรวจความเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของแต่ละประเทศ ในปี 2547 พบว่า ความพร้อมในด้านทักษะความชำนาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทยยังมีน้อย โดยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 55 จาก 60 ประเทศ ในขณะที่อินเดียอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากประเทศไอซ์แลนด์ และฟินแลนด์ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 1 และ 2

กล่าวโดยสรุป สาเหตุสำคัญที่ทำให้อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีของไทยต่ำ เนื่องจากไทยมีการลงทุนทางโทรคมนาคมในอัตราน้อย นอกจากนี้ ยังมีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งหมายถึงจำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร ทั้ง

ประเภทพื้นฐานและประเภทเคลื่อนที่ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ต่อประชากรในอัตราที่ต่ำ ซึ่งทำให้การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีอัตราต่ำไปด้วย และยังส่งผลให้ความพร้อมในด้านทักษะความชำนาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ

โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทย กับนานาชาติ

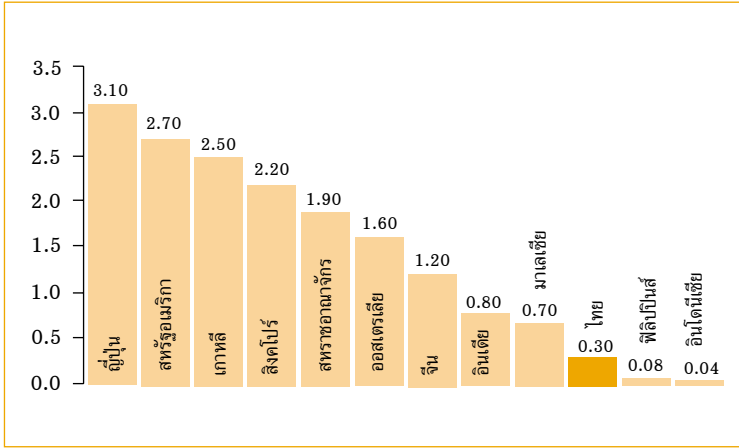
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์

ในปี 2547 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 55 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นด้านที่อยู่ในอันดับต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยยังมีความอ่อนด้อยในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยสรุปคือ

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

ปี 2545 ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาประมาณร้อยละ 0.3 ของ GDP ในขณะที่ญี่ปุ่นลงทุนมากกว่าร้อยละ 3 ของ GDP ซึ่งมากกว่าสหรัฐอเมริกาที่ลงทุนร้อยละ 2.7 และเมื่อเปรียบเทียบการลงทุนของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ พบว่า ไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่า 56 ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่ำกว่ามาเลเซียกว่าเท่าตัว อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาสูงกว่าฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ซึ่งลงทุนไม่ถึงร้อยละ 0.1 ของ GDP (ดูแผนภาพที่ 9)

แผนภาพที่ 9 อัตราส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP พ.ศ. 2545

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนเพียง 5.2 เหยียดสหรัฐต่อคนต่อปี ในขณะที่ประเทศต่างๆ จำนวน 34 ประเทศลงทุนมากกว่า 100 เหยียดสหรัฐต่อคนต่อปี โดยเฉพาะญี่ปุ่น ลงทุนสูงถึง 1,006.2 เหยียดสหรัฐต่อคนต่อปี ซึ่งสูงกว่าไทยมากกว่า 190 เท่า แม้แต่มาเลเซียก็ยังมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวสูงกว่าไทยกว่า 4 เท่า (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อคน ปี 2545

ประเทศ	เหรียญสหรัฐต่อคน
ญี่ปุ่น	1,006.2
สหรัฐอเมริกา	964.7
สิงคโปร์	455.7
สหราชอาณาจักร	453.0
ออสเตรเลีย	313.8
เกาหลี	290.7
มาเลเซีย	27.5
จีน	12.1
ไทย	5.2
อินเดีย	3.7
ฟิลิปปินส์	0.7
อินโดนีเซีย	0.3

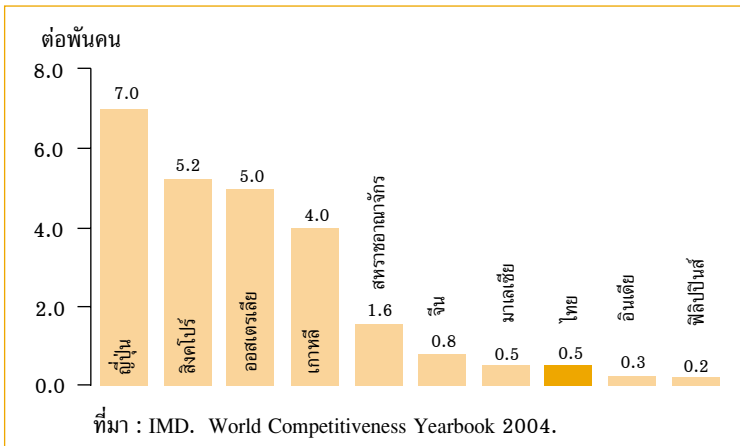
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา พบว่า ในปี 2545 ประเทศไทยมีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 0.5 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งมากกว่าอินเดีย (0.3) ฟิลิปปินส์ (0.2) แต่ยังไม่พอกว่าอีก 46

ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้อยกว่าเกาหลีประมาณ 7 เท่า น้อยกว่า
สิงคโปร์เกือบ 10 เท่า น้อยกว่าญี่ปุ่น 13 เท่า โดยที่ในจำนวนบุคลากร
ด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยดังกล่าว เป็นบุคลากรที่อยู่ในภาคธุรกิจ
0.1 คน และอยู่ในภาครัฐ 0.4 คนในจำนวนประชากรพันคน

แผนภาพที่ 10 จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา
พ.ศ. 2545

สิทธิบัตร

จำนวนสิทธิบัตรที่ให้แก่คนในประเทศไทย ปี 2544 มีทั้งสิ้น
98 รายการ ในขณะที่ญี่ปุ่นมีจำนวนสิทธิบัตรที่ให้แก่คนในประเทศ
ถึง 118,535 รายการ ซึ่งสูงสุดเป็นอันดับ 1 ใน 60 ประเทศ ส่วน
อันดับ 2 และ 3 คือ สหรัฐอเมริกาและเกาหลี ซึ่งมีจำนวน 85,528
และ 29,363 รายการ ตามลำดับ สำหรับประเทศที่มีจำนวนสิทธิบัตร
ที่ให้แก่คนในประเทศน้อยกว่าไทย คือ มาเลเซียมีจำนวน 27 รายการ
และฟิลิปปินส์มีจำนวน 6 รายการ (ดูตารางที่ 17 ในภาคผนวก)

ส่วนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศนั้น ในปี 2544 ประเทศไทยมีเพียง 43 รายการ ในขณะที่ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 100 รายการ อย่างไรก็ตาม ประเทศในเอเชียที่มีจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศสูงมากเป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา คือ ญี่ปุ่น ซึ่งมีจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ 81,116 รายการ (ดูตารางที่ 18 ในภาคผนวก)

บทความทางวิทยาศาสตร์

หากพิจารณาถึงจำนวนบทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากล พบว่า ในปี 2542 ประเทศไทยมีเพียง 470 เรื่อง ในขณะที่เกาหลี จีน ญี่ปุ่น มีการพิมพ์เผยแพร่ 6,675 11,675 และ 47,826 เรื่อง ซึ่งสูงกว่าไทยประมาณ 13 24 และ 100 เท่า ตามลำดับ (ดูตารางที่ 19 ในภาคผนวก)

การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและการประเมินของ IMD ปี 2547 พบว่า การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยยังไม่เพียงพอ จะเห็นได้จากคะแนนการประเมินซึ่งได้เพียง 4.4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกาหลี ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย อินเดีย และสิงคโปร์ ที่มีคะแนนอยู่ในช่วง 4.7 – 8.5 คะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิงคโปร์ อินเดีย และมาเลเซีย มีคะแนนอยู่ในอันดับ 1 3 และ 5 คือ 8.5 7.1 และ 7.0 คะแนน ตามลำดับ

สำหรับความสนใจของเยาวชนในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น จากการสำรวจและประเมินผลของ IMD ปี 2547

พบว่า เยาวชนไทยมีความสนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อย โดยมีคะแนนการประเมิน 4.5 จาก 10 คะแนน ในขณะที่เยาวชนญี่ปุ่น (4.7) ฟิลิปปินส์ (4.7) จีน (6.5) มาเลเซีย (6.5) อินเดีย (7.5) และสิงคโปร์ (8.2) มีความสนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงกว่าไทย

กล่าวโดยสรุป สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ต่ำ เนื่องจากไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาน้อย อีกทั้งบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีน้อย ส่งผลกระทบต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น จำนวนสิทธิบัตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ บทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากล นอกจากนี้ การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยยังไม่เพียงพอ รวมทั้งเยาวชนไทยก็มีความสนใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อย

ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของไทยกับนานาชาติ

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของไทยกับนานาชาติ

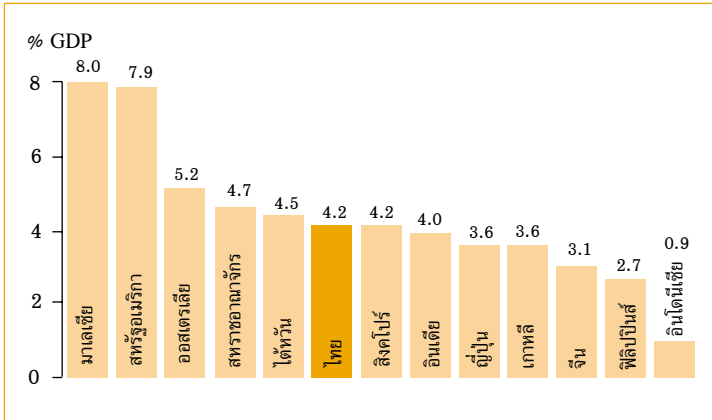
ในปี 2547 IMD ได้จัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 48 จาก 60 ประเทศ ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 14 มาเลเซียอันดับที่ 24 ญี่ปุ่นอันดับที่ 25 เกาหลีอันดับที่ 44 อย่างไรก็ตาม อันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทยยังดีกว่าจีน ฟิลิปปินส์ อินเดีย อินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 53 57 59 และ 60 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 11 ในภาคผนวก) ในการจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษาดังกล่าว IMD ประเมินจากเกณฑ์ชี้วัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวม 12 เกณฑ์ คือ

เกณฑ์ชี้วัดเชิงปริมาณ มีทั้งสิ้น 6 เกณฑ์ ได้แก่

1) การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2545 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 4.2 ของ GDP ในขณะที่มาเลเซียมีการลงทุนทางการศึกษาถึงร้อยละ 8 ของ GDP สูงกว่าสหรัฐอเมริกา ซึ่งลงทุนร้อยละ 7.9 ของ GDP เล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของไทยกับประเทศในเอเชีย พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาสูงเป็นอันดับ 3 รองจากมาเลเซียและไต้หวัน (ดูแผนภาพที่ 11)

แผนภาพที่ 11 การลงทุนทางการศึกษองานานาประเทศ พ.ศ. 2545

2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา ในปี 2544 ในภาพรวมครูที่สอนระดับประถมศึกษาของไทย 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนประมาณ 20 คน ในขณะที่ประเทศในเอเชียส่วนใหญ่ ครู 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนไม่น้อยกว่า 21 คน กล่าวคือ ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ครู 1 คน รับภาระนักเรียน 21 - 26 คน เกาหลี ฟิลิปปินส์ อินเดีย ครู 1 คน รับภาระนักเรียน 32 - 40 คน

3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา ในปี 2544 ในภาพรวม ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คน รับภาระนักเรียน 25 คน ซึ่งสูงกว่าประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ที่ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนไม่เกิน 22 คน โดยเฉพาะเกาหลีที่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องรับภาระนักเรียนสูงถึง 32 คน แต่ในระดับมัธยมศึกษา ครู 1 คน รับภาระนักเรียนเพียง 20 คน เมื่อพิจารณาถึงประเทศอื่นๆ พบว่า เกือบทุกประเทศครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนน้อยกว่าระดับประถมศึกษา

4) อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา พิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 - 17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี โดยในปี 2544 ไทยมีอัตราการเข้าเรียนเท่ากับร้อยละ 55.4 ซึ่งต่ำกว่า 56 ประเทศ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าวร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งญี่ปุ่นมีอัตราการเข้าเรียนถึงร้อยละ 100 อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีอัตราการเข้าเรียนดังกล่าวสูงกว่าฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ซึ่งมีอัตราร้อยละ 53 และ 48.9 ตามลำดับ

5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป โดยในปี 2544 ประเทศไทยมีประชากรวัยดังกล่าวที่จบระดับอุดมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 14.5 ซึ่งสูงกว่าอินเดีย (ร้อยละ 8) จีน (ร้อยละ 5) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 4.6) แต่ต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 16) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 26) เกาหลี (ร้อยละ 39.5) สิงคโปร์ (ร้อยละ 42.5) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 47.7)

6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ ในปี 2544 ประเทศไทยมีผู้ใหญ่หรือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือร้อยละ 4.3 ในขณะที่ญี่ปุ่นและประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 หากเปรียบเทียบเฉพาะประเทศในเอเชีย พบว่าประเทศไทยมีอัตราผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือสูงกว่าญี่ปุ่น (ร้อยละ 1) และเกาหลี (ร้อยละ 2.1) แต่ต่ำกว่าฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 4.9) สิงคโปร์ (ร้อยละ 7.5) มาเลเซีย (ร้อยละ 12.1) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 12.7) จีน (ร้อยละ 14.2) และอินเดีย (ร้อยละ 42.0)

เกณฑ์ชี้วัดเชิงคุณภาพ

การประเมินเชิงคุณภาพ ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์ชี้วัดทั้งสิ้น 6 เกณฑ์ คือ

1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบ การศึกษา ผลการประเมินในปี 2547 พบว่า ระบบการศึกษาของไทย ยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้น้อย โดยใน เกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 42 มีคะแนนการประเมิน 4.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในขณะที่สิงคโปร์ซึ่งอยู่ในอันดับ ที่ 2 มีคะแนน 7.8 คะแนน แม้แต่มาเลเซียและอินเดียก็ยังมีคะแนน 6.8 และ 6.7 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศ ดังกล่าวตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้ดีกว่าระบบการศึกษา ของไทย

อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความ สามารถในการแข่งขันของประเทศได้ดีกว่าระบบการศึกษาของ ฟิลิปปินส์ (4.4) จีน (4.1) เกาหลี (4.0) และอินโดนีเซีย (3.2)

2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย ผลการประเมินในปี 2547 พบว่า การศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการ แข่งขันได้เท่าที่ควร โดยในเกณฑ์นี้ไทยอยู่ในอันดับที่ 42 มีคะแนน การประเมินเท่ากับ 5.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน หาก เปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียในเกณฑ์นี้ ไทยอยู่ในอันดับที่ ต่ำกว่าสิงคโปร์ (3) อินเดีย (15) มาเลเซีย (18) ฟิลิปปินส์ (38)

ซึ่งมีคะแนน 7.9 6.8 6.4 และ 5.9 คะแนน ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่สูงกว่าจีน (46) ญี่ปุ่น (58) เกาหลี (59) อินโดนีเซีย (60) ที่มีคะแนนไม่ถึง 5.0 คะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่อยู่ใน 3 อันดับสุดท้ายมีคะแนนการประเมินไม่ถึง 4 คะแนน

3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ผลการประเมินในปี 2547 พบว่า ประชาชนไทยโดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจน้อยกว่าเกาหลี อินเดีย มาเลเซีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยในเกณฑ์นี้ ไทยมีคะแนนการประเมิน 4.9 คะแนน ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นมีคะแนนอยู่ระหว่าง 5.5-7.7 คะแนน

4) การศึกษาด้านการเงิน การขาดบุคลากรที่มีทักษะความชำนาญด้านการเงินเป็นจุดอ่อนประการหนึ่งในด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของไทย และเมื่อพิจารณาถึงการศึกษาด้านการเงินของไทยในปี 2547 พบว่า ยังไม่สามารถตอบสนองต่อวิสาหกิจต่างๆ ได้เท่าที่ควร โดยมีคะแนนการประเมินเท่ากับ 5.2 คะแนน ในขณะที่ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินเดีย สิงคโปร์ มีคะแนนการประเมินอยู่ในช่วง 5.8 - 7.8 คะแนน สำหรับประเทศที่อยู่ในระดับต่ำกว่าไทย คือ ญี่ปุ่น เกาหลี อินโดนีเซีย และจีน ซึ่งมีคะแนนการประเมินไม่ถึง 5 คะแนน

5) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน การประเมินในปี 2547 พบว่า วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานไทยยังมีอยู่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอินเดียมีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานเป็นอันดับ 1 จาก 60 ประเทศ นอกจากนี้ ยังมีสิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น ที่มีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการ

ของตลาดแรงงานมากกว่าไทย อย่างไรก็ตาม ในเกณฑ์นี้ไทยยังอยู่ในระดับที่ดีกว่าเกาหลี อินโดนีเซีย และจีน

6) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย การประเมินในปี 2547 พบว่า ประเทศในเอเชียส่วนใหญ่มีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยไม่มากนัก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งทุกประเทศมีคะแนนอยู่ระหว่าง 4.0-5.5 คะแนน ยกเว้นสิงคโปร์ซึ่งมีคะแนนการประเมินถึง 7.1 คะแนน และอินโดนีเซียที่มีคะแนนเพียง 3.5 คะแนน

กล่าวโดยสรุป ผลการประเมินขีดความสามารถด้านการศึกษาของนานาชาติ โดย IMD ในปี 2547 พบว่า ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยยังคงต่ำกว่าหลายประเทศทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งไทยจะต้องเร่งรัดดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาศักยภาพของคนไทย

ผลการศึกษาในบทที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันบนเวทีระดับนานาชาตินั้น อยู่ที่คุณภาพของคน และปัจจัยหลักของการสร้างเสริมคุณภาพของคน คือ การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนไปสู่ผลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพราะเมื่อคนมีการศึกษาก็จะสามารถศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ต่างๆ สามารถสร้างสรรค์อาชีพใหม่ๆ ทำให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตนเอง และประเทศชาติ รู้จักการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณลักษณะที่เป็นได้ทั้งพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

การยกระดับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยจึงได้จัดสรรงบประมาณให้แก่ด้านการศึกษาเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับงบประมาณในด้านอื่นๆ คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 20 - 25 ของงบประมาณแผ่นดินหรือประมาณร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อีกทั้งยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการศึกษา เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา

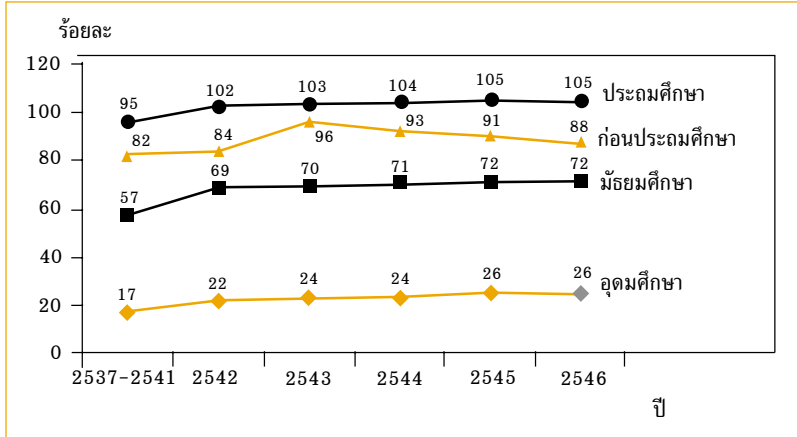
และประสิทธิภาพทางการศึกษา ซึ่งผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า หลังจากที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2542 ผลในเชิงปริมาณมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในเชิงคุณภาพยังไม่น่าพอใจ

โอกาสทางการศึกษา

การศึกษาในระบบโรงเรียน

ในช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ ปี 2537 - 2541 อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82 และเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาในปี 2542 เป็นต้นมา อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด ซึ่งแม้ในปี 2546 จะมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 91 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 88 เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจาก สปช. (เดิม) ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งยังไม่สามารถรองรับภารกิจดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ แต่อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี ในปี 2546 ก็ยังคงสูงกว่าในช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาถึงร้อยละ 6

แผนภาพที่ 12 อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

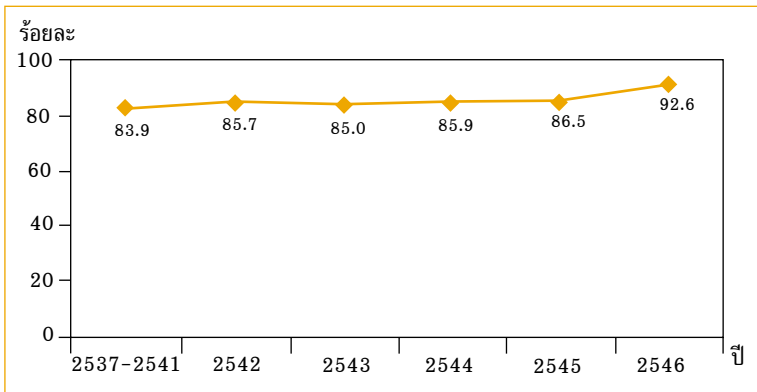
ในขณะเดียวกัน อัตราส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 6 - 11 ปี อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี และอัตราส่วนนิสิต/นักศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 18 - 21 ปี ตั้งแต่ปฏิรูปการศึกษาปี 2542 เป็นต้นมา ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด

แสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษาเป็นต้นมา ประชากรกลุ่มอายุวัยเรียนทุกระดับการศึกษามีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเข้าเรียน ชั้น ม.1 ในช่วงก่อนปฏิรูปการศึกษา ปี 2537 - 2541 ซึ่งมีการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี คือ ป.1 - ป.6 เด็กอายุ 12 ปีที่เข้าเรียนชั้น ม.1 เฉลี่ยร้อยละ 83.9 นับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี

อัตราการเข้าเรียนชั้น ม.1 ของเด็กอายุ 12 ปี ดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2546 ที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับมีผลบังคับใช้ ทำให้อัตราการเข้าเรียนชั้น ม.1 ของเด็กอายุ 12 ปีดังกล่าว เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.5 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 92.6 ในปี 2546 (ดูแผนภาพที่ 13)

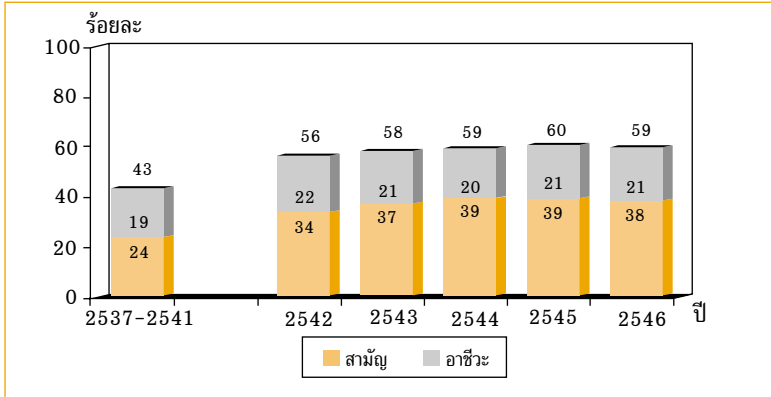
แผนภาพที่ 13 อัตราการเข้าเรียนชั้น ม.1 ต่อประชากรกลุ่มอายุ 12 ปี

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำหรับอัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อประชากรอายุ 15 - 17 ปี ในช่วง 5 ปีก่อนปฏิรูปการศึกษา โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 43 จำแนกเป็นสายสามัญศึกษาร้อยละ 24 สายอาชีวศึกษาร้อยละ 19 และในช่วงปี 2542-2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 56 58 59 60 และ 59 ตามลำดับ โดยอยู่ในสายสามัญศึกษาร้อยละ 34-39 และอยู่ในสายอาชีวศึกษา ร้อยละ 20 - 22 (ดูแผนภาพที่ 14)

แผนภาพที่ 14 อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากร
กลุ่มอายุ 15 - 17 ปี

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เมื่อคิดเป็นสัดส่วนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
สายสามัญต่อสายอาชีวศึกษา พบว่า ในช่วงปี 2542-2546 มีผู้เข้า
เรียนสายอาชีวศึกษาในสัดส่วนที่น้อยกว่าช่วงก่อนปฏิรูปการศึกษา
ปี 2537 - 2541 โดยตลอด (ดูตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญต่อ
สายอาชีวศึกษา ช่วงก่อนปฏิรูปและช่วงปฏิรูปการศึกษา

ปีการศึกษา	สายสามัญ : สายอาชีวศึกษา
2537 - 2541	56 : 44
2542	60 : 40
2543	64 : 36
2544	66 : 34
2545	65 : 35
2546	64 : 36

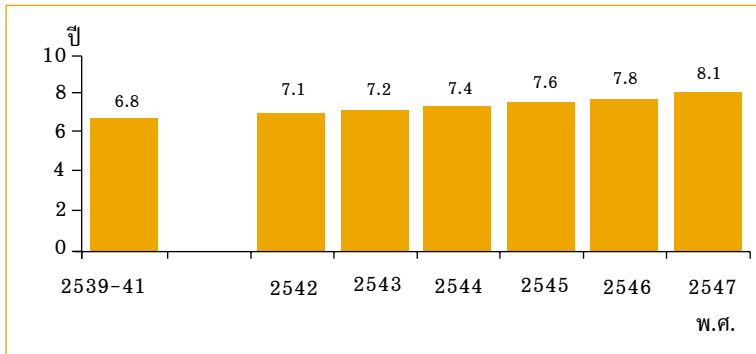
ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส่วนระดับอุดมศึกษา ซึ่งในช่วงปี 2537-2541 มีอัตราส่วน
นิสิต/นักศึกษาต่อประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 17 นับตั้งแต่ปี 2542
เป็นต้นมา อัตราดังกล่าวมีแนวโน้มสูงกว่าร้อยละ 20 มาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2545 - 2546 มีอัตราส่วนนิสิต/นักศึกษาระดับ
อุดมศึกษาต่อประชากรสูงถึงร้อยละ 26

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร

จำนวนปีที่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ย
ก่อนปฏิรูปการศึกษาช่วงปี 2539-2541 เท่ากับ 6.8 ปี และมีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้นในช่วงปี 2542 - 2547 โดยเพิ่มขึ้นเป็น 7.1 7.2 7.4 7.6
7.8 และ 8.1 ปี ตามลำดับ (ดูแผนภาพที่ 15)

แผนภาพที่ 15 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

ปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอบรมทักษะอาชีพ รวมทั้งให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่บุคลากรภายในองค์กรและบุคคลทั่วไปอยู่หลายหน่วยงาน แต่หน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อยกระดับการศึกษาแก่ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ และเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้ รวมทั้งเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ คือ สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้ดำเนินงานจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2547 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ได้จัดกิจกรรมการศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 ผลผลิต คือ ผลผลิตที่ 1 การจัดการศึกษาออกโรงเรียน มีจำนวนผู้รับบริการทั้งสิ้น 1,456,506 คน ประกอบด้วย การส่งเสริมการรู้หนังสือ 32,469 คน การจัดการศึกษาต่อเนื่องเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน 910,745 คน จำแนกเป็นระดับประถมศึกษา 71,564 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 306,643 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 532,538 คน การพัฒนาทักษะชีวิต 266,883 คน การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน 246,409 คน ผลผลิตที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ มีจำนวนผู้รับบริการทั้งสิ้น 407,674 คน ประกอบด้วย การพัฒนาอาชีพ การฝึกทักษะอาชีพ และการพัฒนาอาชีพด้วยเทคโนโลยี ผลผลิตที่ 3 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รับบริการจำนวน 13,164,554 คน กิจกรรมในส่วนนี้ ประกอบด้วย การผลิตและให้บริการสื่อต่างๆ เพื่อการศึกษา การให้บริการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดประชาชน การจัดนิทรรศการการศึกษา และการจัดกิจกรรมการศึกษาต่างๆ

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันคนไทยมีโอกาสรับการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระบบโรงเรียนในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด อีกทั้งยังมีผู้พลาดโอกาสที่เข้ารับการศึกษาต่อเนื่องเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานกว่า 9 แสน 1 หมื่นคน ส่งผลให้ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นจาก 7.1 ปี ในปี 2542 เป็น 8.1 ปี ในปี 2547

คุณภาพการศึกษา

คุณภาพในการบริการทางการศึกษา

อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปี 2541 ก่อนปฏิรูปการศึกษา อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 : 19 ซึ่งหมายถึงในภาพรวมของประเทศ โดยเฉลี่ยครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน ต้องรับผิดชอบนักเรียน 19 คน แต่ในปี 2542 และ 2543 ลดลงเหลือ 1 : 17 และ 1 : 16 ตามลำดับ เนื่องจากจำนวนประชากรวัยเรียนลดลง ประกอบกับผลกระทบสืบเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เด็กจำนวนหนึ่งต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน

สำหรับปี 2544 และ 2545 มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากัน คือ 1 : 24 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ครูบางส่วนเข้าโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณอายุก่อนกำหนด ส่วนปี 2546 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูเริ่มลดลงเหลือ 1 : 21 เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนลดลง

หากพิจารณาถึงอัตราส่วนครูต่อนักเรียนในช่วงปี 2541 - 2546 พบว่า ในภาพรวมโดยเฉลี่ย ครู 1 คน รับภาระนักเรียนไม่เกิน 24 คน ในขณะที่ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) มีความเห็นว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมของไทย คือ 1 : 25

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว การกระจายครูในสถานศึกษาต่างๆ ยังไม่เหมาะสม ทำให้บางแห่งมีครูมากเกินไป ในขณะที่บางแห่งขาดแคลนครู รัฐตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึง

ได้มีมติให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการศึกษาภาวะการขาดแคลนครู เพื่อจะได้พิจารณาแก้ปัญหาได้ตรงจุดและสามารถกระจายครูได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ตารางที่ 5 อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2541 - 2546

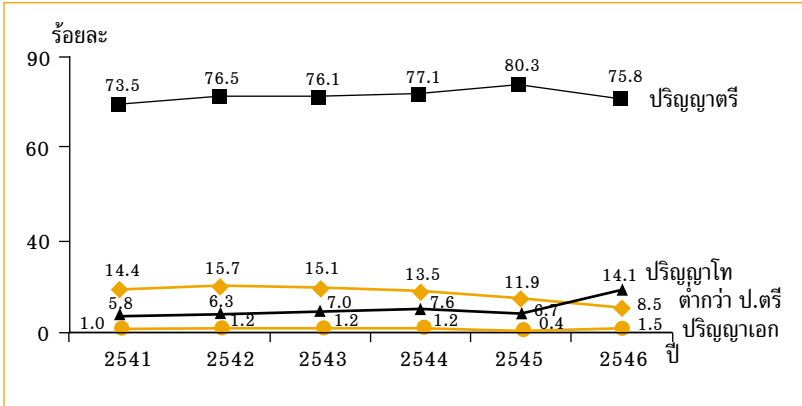
ปีการศึกษา	ครู : นักเรียน
2541	1 : 19
2542	1 : 17
2543	1 : 16
2544	1 : 24
2545	1 : 24
2546	1 : 21

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

วุฒิการศึกษาของครู

เมื่อพิจารณาถึงวุฒิการศึกษาของครู - อาจารย์ ในช่วงปี 2541 - 2546 พบว่า ในปี 2541 ครู - อาจารย์ วุฒิปริญญาตรี มีร้อยละ 73.5 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปีต่อ ๆ มา โดยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.5 76.1 77.1 และ 80.3 ในช่วงปี 2542 - 2545 สำหรับปี 2546 ครู - อาจารย์ วุฒิปริญญาตรีลดลงจากร้อยละ 80.3 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 75.8 ในขณะเดียวกัน ครูวุฒิปริญญาโทเพิ่มขึ้นจาก ปี 2541 - 2545 ซึ่งอยู่ในช่วงร้อยละ 5.8 - 7.6 เป็นร้อยละ 14 ในปี 2546 (ดูแผนภาพที่ 16)

แผนภาพที่ 16 ร้อยละของครู-อาจารย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา
ปี 2541 - 2546

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

อัตราส่วนคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน

รัฐได้จัดสรรโครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสู่ชุมชนและสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (ดูตารางที่ 6)

ดังนั้น รัฐจึงได้จัดรถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กที่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ ได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ และจะได้ดำเนินการจัดสรรคอมพิวเตอร์ให้ทั่วถึงทุกโรงเรียนตามเป้าหมายต่อไป

ตารางที่ 6 อัตราส่วนคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน จำแนกตามระดับและประเภท
การศึกษา

ระดับ/ ประเภทการศึกษา	เป้าหมาย คอมพิวเตอร์ : นักเรียน	คอมพิวเตอร์ : นักเรียน ปี 2545	คอมพิวเตอร์ : นักเรียน ปี 2546
ประถมศึกษา	1 : 40	1 : 114	1 : 119
มัธยมศึกษา	1 : 20	1 : 41	1 : 45
อาชีวศึกษา	1 : 10	1 : 26	1 : 26
อุดมศึกษา	1 : 10	1 : 16	1 : 13

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คุณภาพของผู้เรียน

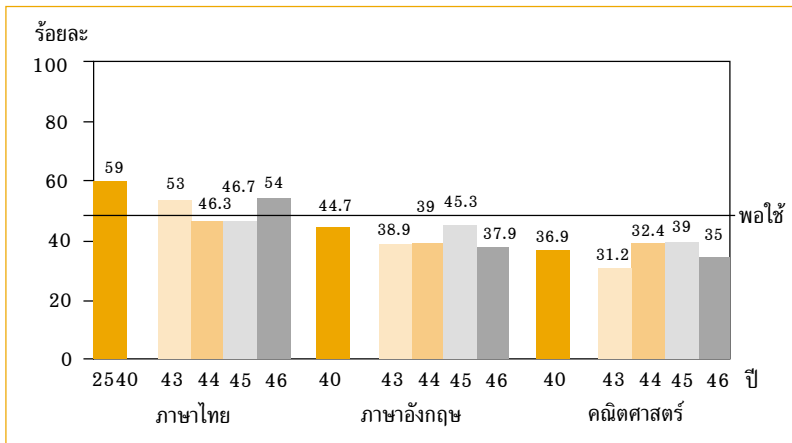
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ทดสอบผลการเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ พบว่า ในปี 2540 (ก่อนปฏิรูปการศึกษา) ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนทั่วประเทศในวิชาภาษาไทยเท่ากับร้อยละ 59 สูงกว่าระดับพอใช้ (ร้อยละ 50) ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ต่ำกว่าระดับพอใช้ คือ เท่ากับร้อยละ 44.7 และ ร้อยละ 36.9 ตามลำดับ

แม้จะได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร

กล่าวคือ ในช่วงปี 2543 - 2546 คะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ยังคงต่ำกว่าระดับพอใช้มาโดยตลอด ในขณะที่คะแนนผลสัมฤทธิ์ของวิชาภาษาไทย เฉพาะปี 2543 และ 2546 เท่านั้น ที่สูงกว่าระดับพอใช้เล็กน้อย (ดูแผนภาพที่ 17)

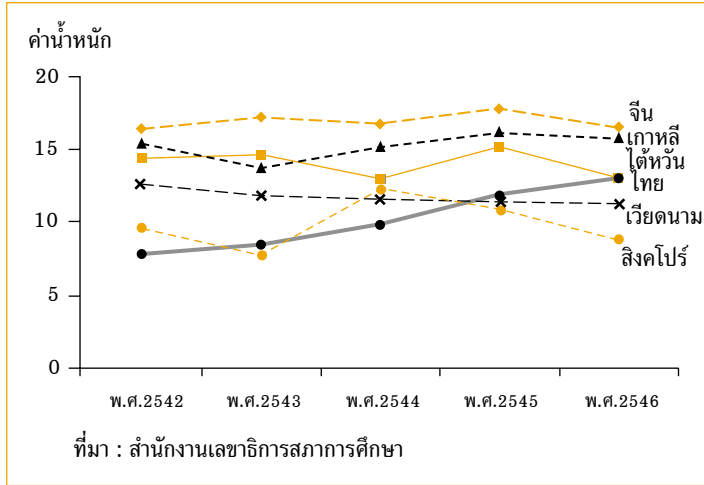
แผนภาพที่ 17 ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้น ม.3 ปี 2543 - 2546

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

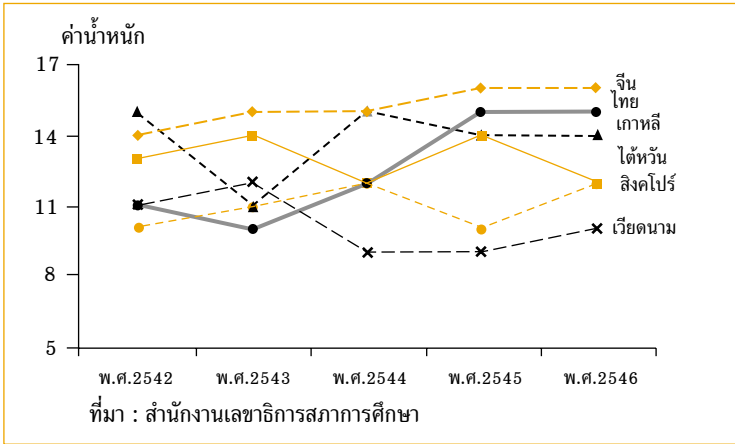
แม้ในภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะค่อนข้างต่ำ แต่ก็ยังมีเยาวชนไทยที่สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ จะเห็นได้จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ปี 2542 - 2546 ซึ่งมีการแข่งขันใน 5 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ พบว่า ผลการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ (ดูแผนภาพ ที่ 18)

แผนภาพที่ 18 ผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการในภาพรวมเปรียบเทียบระหว่าง
ประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในเอเชีย พ.ศ. 2542 - 2546

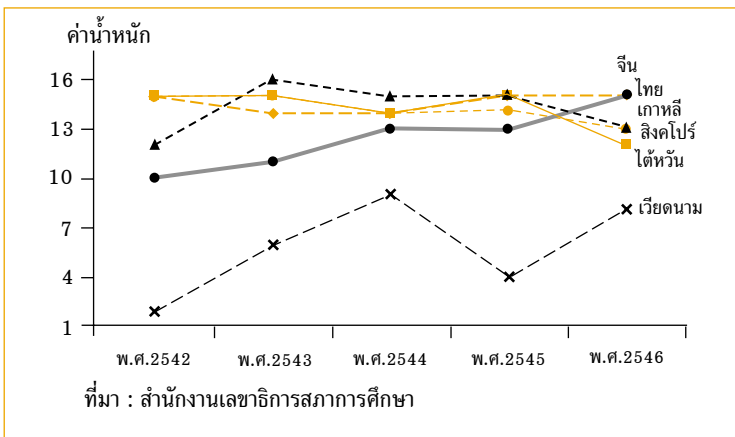

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปี 2546 ผลการแข่งขันวิชาเคมีและชีววิทยาของไทยเหนือกว่าเกาหลีใต้ ฮ่องกง สิงคโปร์ และเวียดนาม (ดูแผนภาพที่ 19 และ 20)

แผนภาพที่ 19 ผลการแข่งขันเคมีโอลิมปิกของประเทศต่างๆ
ปี พ.ศ. 2542 - 2546

แผนภาพที่ 20 ผลการแข่งขันชีววิทยาโอลิมปิกของประเทศต่างๆ
ปี พ.ศ. 2542 - 2546

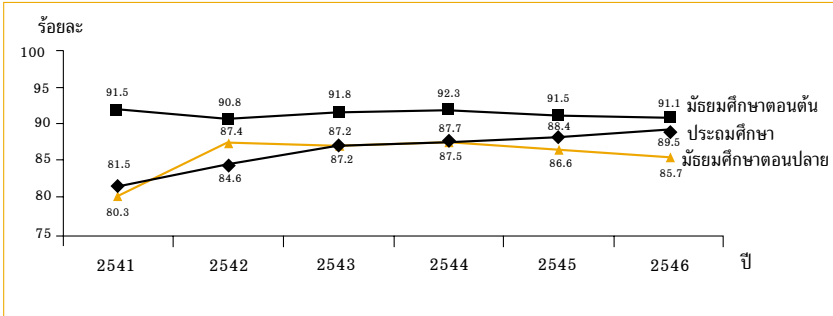

ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

อัตราการคงอยู่ของนักเรียน

ในช่วงปี 2541 - 2546 อัตราการคงอยู่ของนักเรียนในแต่ละปี เป็นไปในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการคงอยู่สูงสุด คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 90.8 - 92.3 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีอัตราการคงอยู่ในช่วงร้อยละ 81.5 - 89.5 และต่ำสุดคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในช่วงร้อยละ 80.3 - 87.5 (ดูแผนภาพที่ 21)

แผนภาพที่ 21 อัตราการคงอยู่ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปี 2541 - 2546

หากพิจารณาอัตราการเหลื่อมรอดในช่วงเวลา 12 ปีของนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละรุ่น ซึ่งในที่นี้จะเปรียบเทียบ 2 รุ่น คือ นักเรียนที่เข้า ป.1 ปีการศึกษา 2529 จบ ม.6 ปีการศึกษา 2540 และนักเรียนที่เข้า ป.1 ปีการศึกษา 2535 จบ ม.6 ปีการศึกษา 2546 พบว่า นักเรียนที่เข้าเรียน ป.1 รุ่นปีการศึกษา 2535 ร้อยละ 80.8 อยู่ในระบบโรงเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี 2540 ซึ่งเป็นอัตราการเหลื่อมรอดถึง

ระดับประถมศึกษาที่ต่ำกว่านักเรียนที่เข้าเรียนรุ่นปีการศึกษา 2529 ที่อยู่ในระบบโรงเรียนถึง ป.6 ในปีการศึกษา 2534 ร้อยละ 82.5

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วง 12 ปี พบว่า นักเรียนรุ่นที่เข้า ป.1 ปีการศึกษา 2535 อยู่ในระบบโรงเรียนถึงชั้น ม.6 ในปีการศึกษา 2546 ร้อยละ 42.9 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเหลือรอดของนักเรียนที่เข้า ป.1 รุ่นปีการศึกษา 2529 อยู่ในระบบโรงเรียนถึง ม.6 ในปีการศึกษา 2540 ที่เหลือรอดเพียงร้อยละ 33.9

ตารางที่ 7 อัตราการเหลือรอดของนักเรียนที่เข้า ป.1 รุ่นปี 2529 และเข้า ป.1 ปี 2535

นักเรียนเข้า ป.1 รุ่นปี	ป.1 อยู่ถึง ป.6	ป.1 อยู่ถึง ม.3	ป.1 อยู่ถึง ม.6
2529	82.5 (อยู่ถึงปี 2534)	47.6 (อยู่ถึงปี 2537)	33.9 (อยู่ถึงปี 2540)
2535	80.8 (อยู่ถึงปี 2540)	64.2 (อยู่ถึงปี 2543)	42.9 (อยู่ถึงปี 2546)

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

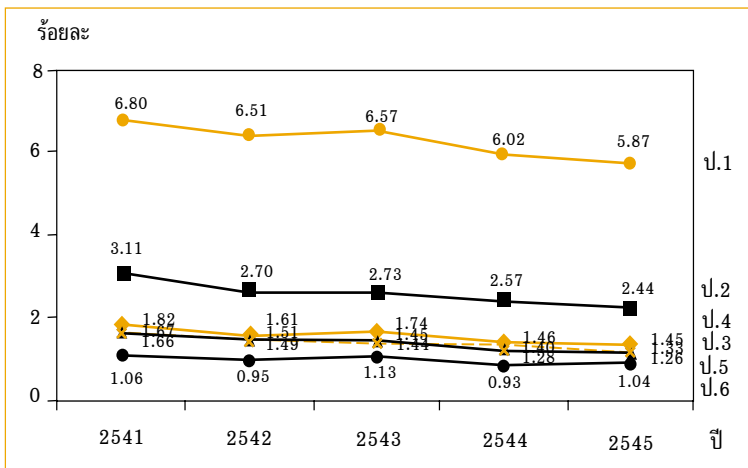
อัตราการซ้ำชั้น

ในช่วงปี 2541 - 2545 ยังคงมีการตกซ้ำชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษาในทุกชั้น โดยแต่ละปีจะมีอัตราการตกซ้ำชั้นในทำนองเดียวกัน คือ ป.1 เป็นชั้นที่มีอัตราการตกซ้ำชั้นมากที่สุด คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 5.8 - 6.8 รองลงมา คือ ป.2 มีอัตราการตกซ้ำชั้นอยู่ใน

ช่วงร้อยละ 2.4 - 3.1 และชั้นที่มีการตกต่ำชั้นน้อยที่สุด คือ ป.6 ซึ่งมีอัตราการตกต่ำชั้นของนักเรียนอยู่ในช่วง 0.9 - 1.1

สำหรับแนวโน้มการตกต่ำชั้นของนักเรียน ในช่วงปี 2541 - 2545 มีอัตราลดลงโดยตลอด โดยเฉพาะนักเรียนชั้น ป.1 มีอัตราการต่ำชั้นลดลงจากร้อยละ 6.8 ในปี 2541 เหลือร้อยละ 5.9 ในปี 2545 (ดูแผนภาพที่ 22)

แผนภาพที่ 22 อัตราการต่ำชั้นของนักเรียนชั้น ป.1 - ป.6 ปี 2541 - 2545

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

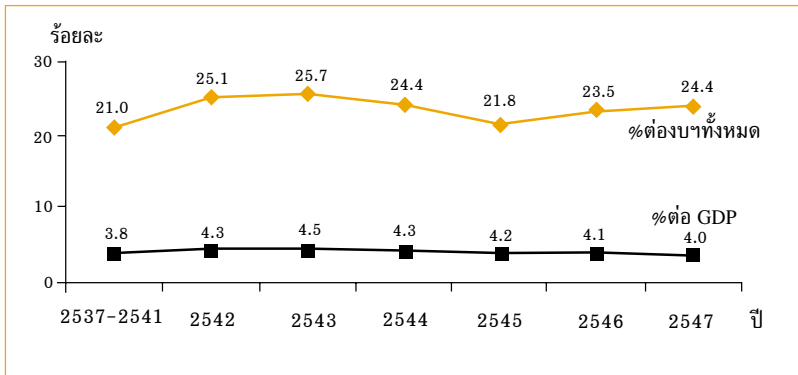
ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา

ในช่วงปี 2537-2541 รัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 3.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

(GDP) หรือร้อยละ 21 ของงบประมาณทั้งหมด ส่วนในช่วงที่ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา คือ ช่วงปี 2542 - 2547 รัฐได้จัดสรรงบประมาณให้แก่ด้านการศึกษามากกว่าร้อยละ 4 ของ GDP และมากกว่าร้อยละ 21 ของงบประมาณทั้งหมดโดยตลอด กล่าวคือ งบประมาณที่จัดสรรให้แก่ด้านการศึกษาอยู่ในช่วงร้อยละ 4 - 4.5 ของ GDP และอยู่ในช่วงร้อยละ 21.8 - 25.7 ของงบประมาณทั้งหมด (ดูแผนภาพที่ 23)

แผนภาพที่ 23 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในภาครัฐ

ที่มา : สำนักงบประมาณ

นอกจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านการศึกษาแล้ว รัฐยังมีนโยบายให้หน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนและสถานศึกษามุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรต่างๆ

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณการศึกษาในภาครัฐกับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน จะเห็นได้ว่ายัง

มีปัญหาอยู่มาก เนื่องจากในขณะที่รัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาในสัดส่วนที่สูง คือ ประมาณ 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน หรือประมาณร้อยละ 4 ของ GDP แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนกลับไม่ดีเท่าที่ควร ดังที่ได้สังเคราะห์ไว้แล้วในบทก่อน จึงน่าจะมีการศึกษาในเชิงลึกถึงคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านงบประมาณการศึกษาและแนวทางแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ประสิทธิภาพภายนอก

ระดับการศึกษาของกำลังแรงงาน

ในช่วงปี 2541-2543 ซึ่งกำลังแรงงานมีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปนั้น กำลังแรงงานส่วนใหญ่เฉลี่ยร้อยละ 72.6 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า รองๆ ลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.7 ระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 6.1 มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญร้อยละ 4.7 สายอาชีวศึกษาร้อยละ 2.6 และ ปวส. ร้อยละ 2.3

นับตั้งแต่ปี 2544 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดเก็บข้อมูลกำลังแรงงานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปตามที่กฎหมายกำหนด ส่งผลให้กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ามีอัตราการลดลงเหลือร้อยละ 65.9 ในปี 2544 ในขณะที่กำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นทุกระดับ กล่าวคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีร้อยละ 12.8 มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญมีร้อยละ 6.4 สายอาชีวศึกษามีร้อยละ 3.2 ปวส.มีร้อยละ 3.6 และปริญญาตรีขึ้นไปมีร้อยละ 8.1

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของกำลังแรงงานในช่วงปี 2544 - 2547 พบว่า กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และต่ำกว่า มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กำลังแรงงานที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกระดับ

สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กำลังแรงงานในปัจจุบันมีการศึกษาสูงขึ้น (ดูตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ระดับการศึกษาของกำลังแรงงานช่วงก่อนปฏิรูปและช่วงปฏิรูปการศึกษา

ระดับการศึกษา	2541-2543	2544	2545	2546	2547
ประถมและต่ำกว่า	72.6	65.9	64.4	63.0	61.8
มัธยมต้น	11.7	12.8	13.2	13.6	14.0
มัธยมปลาย	4.7	6.4	6.6	7.4	7.8
อาชีวศึกษา	2.6	3.2	3.4	3.4	3.2
วิชาชีพชั้นสูง	2.3	3.6	3.9	4.0	3.9
มหาวิทยาลัย	6.1	8.1	8.5	8.7	9.4

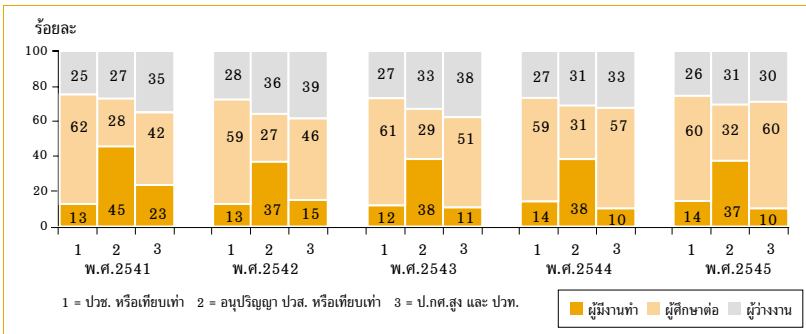
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ปวช) และระดับอนุปริญญาที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว 2 ปี พบว่า ในช่วงปี 2541 - 2545 ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ปวช. มีงานทำร้อยละ 12 - 14

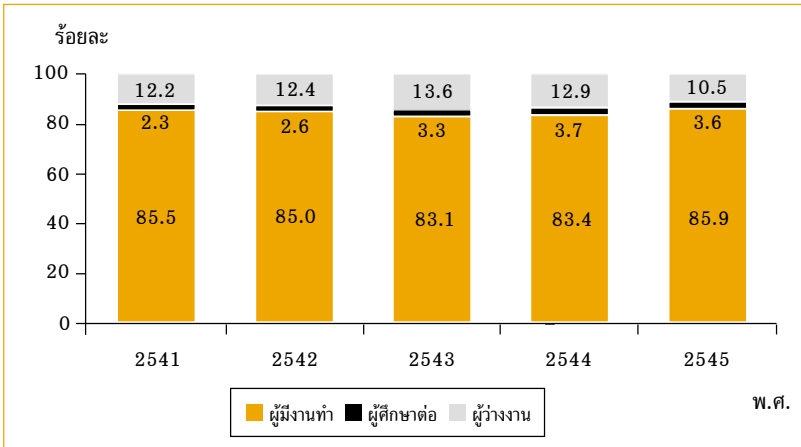
ศึกษาต่อร้อยละ 59 - 62 และว่างงานร้อยละ 25 - 28 ส่วนระดับ
อนุปริญญาหลักสูตร ปวส.หรือเทียบเท่า มีงานทำร้อยละ 37 - 45
ศึกษาต่อร้อยละ 27 - 32 และว่างงานร้อยละ 27 - 36 สำหรับ
หลักสูตร ป.ศ.สูง และปวท. มีงานทำร้อยละ 10 - 23 ศึกษาต่อ
ร้อยละ 42 - 60 และว่างงานร้อยละ 30 - 39 (ดูแผนภาพที่ 24)

แผนภาพที่ 24 ภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ปวช.
อนุปริญญา ปวส. หรือเทียบเท่า ป.ศ.สูง และ ปวท.

สำหรับภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
และสูงกว่าที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว 2 ปีนั้น จากการสำรวจของ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในช่วงปี 2541 - 2545 ผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่ามีงานทำร้อยละ 83.1 - 85.9
ศึกษาต่อร้อยละ 2.3 - 3.7 และว่างงานร้อยละ 10.5 - 13.6
(ดูแผนภาพที่ 25)

แผนภาพที่ 25 ภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กล่าวโดยสรุป ผู้สำเร็จหลักสูตร ปวช. ป.กศ.สูง และปวท. ส่วนใหญ่ศึกษาต่อ ในขณะที่ระดับอนุปริญญา หลักสูตร ปวส.และเทียบเท่าส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงาน และตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมามีอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหลักสูตร ปวส. และเทียบเท่า และหลักสูตร ป.กศ.สูง และ ปวท. ประมาณ 1 ใน 3 ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด ส่วนในระดับปริญญาตรีและสูงกว่านั้น มีผู้ศึกษาต่อไม่ถึงร้อยละ 4 นอกจากนี้ เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยมีอัตราผู้มีงานทำมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้สำเร็จการศึกษา

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

ปัจจุบันมีองค์กรระดับนานาชาติหลายองค์กรที่ศึกษาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน International Institute for Management Development (IMD) เป็นสถาบันหนึ่งที่ประเมินจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ เป็นประจำทุกปี โดยแยกประเด็นการประเมินเป็น 4 ประเด็น คือ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ 4) โครงสร้างพื้นฐาน

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2547 ในภาพรวม ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 29 จาก 60 ประเทศ สูงขึ้นกว่าปี 2546 เพียงอันดับเดียว โดยมีด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจที่มีความโดดเด่นที่สุด คือ อยู่ในอันดับ 9 ซึ่งดีขึ้นกว่าปี 2546 ถึง 5 อันดับ จุดแข็งที่สำคัญในด้านนี้ของไทย คือ อัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 2 ซึ่งต่ำกว่าทุกประเทศ อีกทั้งยังมีค่าครองชีพต่ำ ในขณะที่มีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แต่ยังมีปัญหาในด้านการกระจายรายได้และความยากจน

สำหรับประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2547 ไทยอยู่ในอันดับที่ 20 ลดลงจากเดิม 2 อันดับ ปัญหาสำคัญที่ทำให้อันดับของไทยลดลง คือ การติดสินบนและการคอร์รัปชัน ซึ่งประเทศไทยได้คะแนนความโปร่งใสในเรื่องดังกล่าวต่ำมาก คือ 2.99 จาก 10 คะแนน ใน

ขณะที่สิงคโปร์มีถึง 8.54 คะแนน แม้แต่มาเลเซียก็ได้คะแนนสูงกว่าไทย คือ 4.06 คะแนน อย่างไรก็ตาม ไทยก็ยังคงมีจุดแข็งเกี่ยวกับความสามารถของรัฐในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจดีกว่าทุกประเทศ อีกทั้งรัฐยังสามารถตัดสินใจนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ปี 2547 อยู่ในอันดับที่ 23 ต่ำขึ้นกว่าเดิม 5 อันดับ จุดแข็งที่สำคัญ คือ การมีกำลังแรงงานในอัตราสูงกว่าทุกประเทศในเอเชีย คือ ร้อยละ 54.4 รวมทั้งมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อปีสูงกว่า 51 ประเทศ คือ 2,184 ชั่วโมงต่อคนต่อปี นอกจากนี้ ไทยยังมีวัฒนธรรมที่เปิดรับแนวคิดต่างประเทศและมีเจตคติที่ดีต่อโลกาภิวัตน์ แต่จุดอ่อนที่สำคัญและเป็นปัญหาต่อเนื่องมาโดยตลอด คือ ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทย ซึ่งเท่ากับ 6.2 เหรียญสหรัฐ ในขณะที่มาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ใต้หวัน ญี่ปุ่น มีประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานมากกว่า 11 เหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ กำลังแรงงานที่มีทักษะความชำนาญยังมีน้อย อีกทั้งยังมีปัญหาความไม่โปร่งใสของสถาบันการเงิน

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในปี 2547 ไทยอยู่ในอันดับที่ 50 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากในด้านนี้ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าจุดอ่อนทั้ง 3 ประการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในโลกยุคใหม่

จากการประเมินของ IMD เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 45 เนื่องจากมีการลงทุนทาง

โทรคมนาคมในอัตราต่ำ มีจำนวนคู่สายโทรศัพท์ต่อประชากร รวมทั้งคอมพิวเตอร์ต่อประชากรในอัตราต่ำ ส่งผลให้การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีอัตราต่ำไปด้วย นอกจากนี้ ความพร้อมในด้านทักษะความชำนาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยก็อยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศ

ส่วนผลการประเมินเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์พบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 55 เนื่องจากมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาน้อย มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับทั้งในประเทศและต่างประเทศมีน้อย จำนวนบทความที่เผยแพร่ในระดับสากลมีน้อย อีกทั้งการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยยังไม่เพียงพอ รวมทั้งเยาวชนไทยก็ไม่ค่อยสนใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำหรับผลการประเมินด้านการศึกษา พบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 48 สาเหตุสำคัญคือ อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของไทยต่ำกว่า 56 ประเทศ คือ มีอัตราร้อยละ 55.4 ในขณะที่ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิดังกล่าว ร้อยละ 70 ขึ้นไป นอกจากนี้ ยังพบว่า ระบบการศึกษาของไทยตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้น้อย รวมทั้งประชาชนไทยทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจทางเศรษฐกิจน้อย อีกทั้งการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยยังมีไม่มากนัก

กล่าวโดยสรุป แม้ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของไทย ปี 2547 ในภาพรวมจะดีขึ้น แต่จุดอ่อนสำคัญที่จุดรั้งขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยก็ยังคงเป็นปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และด้านการศึกษา

การพัฒนาศักยภาพของคนไทย

ผลการศึกษาของ IMD แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาศักยภาพของคนไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งนับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ รัฐได้เร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ โดยขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับประถมศึกษา 6 ปี ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมเป็น 9 ปี ส่งผลให้อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษา ในปี 2546 มีนักเรียนต่อประชากรร้อยละ 72 เพิ่มขึ้นจากปี 2537-2541 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 57 ถึงร้อยละ 15

นอกจากนี้ รัฐยังได้เพิ่มโอกาสในการเข้ารับการศึกษาของประชาชน โดยจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้จัดการศึกษาต่อเนื่องเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนผู้พลาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้ยกระดับการศึกษาของตน โดยในปี 2547 มีผู้เข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษาสูงกว่า 7 หมื่น 1 พันคน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกว่า 3 แสนคน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกว่า 5 แสน 3 หมื่นคน ส่วนการศึกษาในรูปแบบอื่น เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ มีผู้สนใจเข้าฝึกอบรมกว่า 4 แสนคน การรับบริการจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็มีประชาชนที่สนใจรับบริการและเข้าร่วมกิจกรรมกว่า 13 ล้านคน

ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนดังกล่าว ส่งผลให้ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 7.1 ปี ในปี 2542 เป็น 8.1 ปี ในปี 2547

แม้ในเชิงปริมาณจะประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ในเชิงคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ แนวโน้มคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในช่วงปี 2543-2546 ในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ต่ำกว่าระดับพอใช้โดยตลอด ในขณะที่แนวโน้มคะแนนผลสัมฤทธิ์ของวิชาภาษาไทยเฉพาะปี 2543 และ 2546 เท่านั้น ที่สูงกว่าระดับพอใช้เล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม ในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ปี 2542 - 2546 ซึ่งมีการแข่งขันใน 5 วิชา คือ คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ พบว่า ผลการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในปี 2546 ผลการแข่งขันวิชาเคมีและชีววิทยาของไทยเหนือกว่าไต้หวัน สิงคโปร์ และเวียดนาม

สภาวการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทยด้วยกัน

สำหรับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานั้น มีแนวโน้มดีขึ้นจะเห็นได้จากอัตราการเหลื่อมล้ำของนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ป.1 ตั้งแต่ปี 2535 เรียนจนจบ ม.6 ปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 42.9 เทียบกับนักเรียนที่เข้าเรียนชั้น ป.1 ในปี 2529 เรียนจนจบ ม.6 ปี 2540 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 33.9 นอกจากนี้ อัตราการตกชั้นของนักเรียนยังมีแนวโน้มลดลงในทุกระดับชั้น

เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพภายนอก พบว่า ปี 2541 - 2547 ระดับการศึกษาของแรงงานไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด กล่าวคือ กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.4 ในปี 2541 - 2543 เป็นร้อยละ 38.2 ในปี 2547

ส่วนภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษานั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีขึ้นไปที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว 2 ปี คือในช่วงปี 2541 - 2545 พบว่า ผู้สำเร็จหลักสูตร ปวช. ป.กศ.สูง และ ปวท. ส่วนใหญ่ศึกษาต่อ ในขณะที่ผู้สำเร็จอนุปริญญา หลักสูตร ปวส.และเทียบเท่าส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปกว่าร้อยละ 80 เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีผู้ศึกษาต่อไม่ถึงร้อยละ 4

อภิปรายผล

ผลการศึกษาของ IMD ได้แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนที่สำคัญของไทยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ ด้านการศึกษา ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคนที่เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในเชิงปริมาณ ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง อัตราส่วนนักเรียนกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี ที่มีเพียงร้อยละ 55.4 แสดงให้เห็นว่า ยังมีประชากรกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี ร้อยละ 44.6 ที่ไม่ได้เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ในขณะที่ผลการดำเนินงานเร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษาได้ทำให้อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดต่อ

ประชากรกลุ่มอายุ 12 - 17 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 72 ในปี 2546 จะเห็นได้ว่า แม้จะพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยรวม ก็ยังคงมีประชากรที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 28

นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่ยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้เท่าที่ควร ส่งผลให้การผลิตกำลังคนไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่อินเดียซึ่งเคยเป็นประเทศที่ยากจนและล้าหลังประเทศอื่นอยู่มาก แต่ในปัจจุบันกลับสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของตนได้อย่างก้าวกระโดด เพราะอินเดียมีวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งกำลังแรงงานของอินเดียยังสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี ส่งผลให้เศรษฐกิจของอินเดียมีความเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 8

ดังนั้น หากไทยไม่เร่งพัฒนาคนให้มีศักยภาพสูงขึ้น และไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่ไปกับการผลิตกำลังคน ประเทศที่มีขีดความสามารถต่ำกว่าไทยที่มีศักยภาพ ก็อาจก้าวกระโดดนำหน้าประเทศไทยในระยะเวลายาวไม่มากนัก จะเห็นได้ชัดจากประเทศอินเดียซึ่งเพียงปีเดียวได้ก้าวกระโดดจากอันดับที่ 50 ขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 34 ในขณะที่ไทยก้าวขึ้นมาเพียงอันดับเดียวคือ จากอันดับที่ 30 ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 29

ข้อเสนอแนะ

1. เร่งรัดดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ยกกระดับการศึกษาของประชาชนและแรงงานไทยให้ทัดเทียมกับนานาประเทศที่พัฒนาแล้ว
2. รณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ด้อยโอกาสเข้ารับการศึกษ
3. เร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล
4. วางแผนผลิตกำลังคนให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีภาครัฐและเอกชนร่วมกันดำเนินการ แล้ว เร่งนำสู่การปฏิบัติ

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติในภาพรวม
พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	เยอรมนี	41	โคลัมเบีย
2	สิงคโปร์	22	สหราชอาณาจักร	42	ฮังการี
3	แคนาดา	23	ญี่ปุ่น	43	สาธารณรัฐเชค
4	ออสเตรเลีย	24	จีน	44	กรีซ
5	ไอซ์แลนด์	25	เบลเยียม	45	สโลเวเนีย
6	ฮ่องกง	26	ชิลี	46	ลอมบาร์ดี
7	เดนมาร์ก	27	แคทาลอเนีย	47	เซาเปาโล
8	ฟินแลนด์	28	เอสโตเนีย	48	จอร์แดน
9	ลักเซมเบิร์ก	29	ไทย	49	แอฟริกาใต้
10	ไอร์แลนด์	30	ฝรั่งเศส	50	รัสเซีย
11	สวีเดน	31	สเปน	51	อิตาลี
12	ไต้หวัน	32	อิล เดอ ฟรองซ์	52	ฟิลิปปินส์
13	ออสเตรีย	33	อิสราเอล	53	บราซิล
14	สวิสเซอร์แลนด์	34	อินเดีย	54	โรมาเนีย
15	เนเธอร์แลนด์	35	เกาหลี	55	ตุรกี
16	มาเลเซีย	36	สก๊อตแลนด์	56	เม็กซิโก
17	นอร์เวย์	37	โรห์น-แอลป์	57	โปแลนด์
18	นิวซีแลนด์	38	มหาราชตรา	58	อินโดนีเซีย
19	ซีเจียง	39	โปรตุเกส	59	อาร์เจนตินา
20	บาวาเรีย	40	สาธารณรัฐสโลวัก	60	เวเนซุเอล่า

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 2 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านสมรรถนะ
ทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ออสเตรเลีย	41	โรห์น-แอลป์
2	จีน	22	สเปน	42	โปรตุเกส
3	ลักเซมเบิร์ก	23	บาวาเรีย	43	โรมาเนีย
4	เยอรมนี	24	ไต้หวัน	44	โคลัมเบีย
5	สิงคโปร์	25	สวีเดน	45	กรีซ
6	ไอร์แลนด์	26	นอร์เวย์	46	สาธารณรัฐสโลวัก
7	เนเธอร์แลนด์	27	สวิสเซอร์แลนด์	47	ฮังการี
8	แคนาดา	28	สาธารณรัฐเชค	48	อาร์เจนตินา
9	ไทย	29	เอสโตเนีย	49	เกาหลี
10	ซีเจียง	30	มหาราชตรา	50	เซาเปาโล
11	ฮ่องกง	31	ฟินแลนด์	51	อิสราเอล
12	อินเดีย	32	เดนมาร์ก	52	เม็กซิโก
13	ฝรั่งเศส	33	สโลเวเนีย	53	บราซิล
14	สหราชอาณาจักร	34	แคทาลอเนีย	54	รัสเซีย
15	ไอซ์แลนด์	35	ชิลี	55	อินโดนีเซีย
16	มาเลเซีย	36	ลอมบาร์ดี	56	จอร์แดน
17	ญี่ปุ่น	37	ฟิลิปปินส์	57	โปแลนด์
18	นิวซีแลนด์	38	สก๊อตแลนด์	58	แอฟริกาใต้
19	ออสเตรเลีย	39	อิตาลี	59	ตุรกี
20	เบลเยียม	40	อิล เดอ ฟรอนซ์	60	เวเนซุเอล่า

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 3 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพ
ของภาครัฐ พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สิงคโปร์	21	จีน	41	ฝรั่งเศส
2	ออสเตรเลีย	22	สเปน	42	ฟิลิปปินส์
3	ฮ่องกง	23	ซีเจียง	43	ฮังการี
4	ฟินแลนด์	24	แคนาดา	44	เบลเยียม
5	เดนมาร์ก	25	เนเธอร์แลนด์	45	โรห์น-แอลป์
6	แคนาดา	26	สาธารณรัฐสโลวัก	46	อิสราเอล
7	ไอซ์แลนด์	27	แอฟริกาใต้	47	สโลเวเนีย
8	ชิลี	28	บาวาเรีย	48	สาธารณรัฐเชค
9	ลักเซมเบิร์ก	29	สหราชอาณาจักร	49	กรีซ
10	สหรัฐอเมริกา	30	จอร์แดน	50	เม็กซิโก
11	สวิสเซอร์แลนด์	31	มทราชตรา	51	โรมาเนีย
12	นิวซีแลนด์	32	โปรตุเกส	52	เซาเปาโล
13	ไอร์แลนด์	33	อินเดีย	53	ลอมบาร์ดี
14	ออสเตรีย	34	เยอรมนี	54	อินโดนีเซีย
15	เอสโตเนีย	35	โคลัมเบีย	55	ตุรกี
16	มาเลเซีย	36	เกาหลี	56	อิตาลี
17	นอร์เวย์	37	ญี่ปุ่น	57	บราซิล
18	ไต้หวัน	38	อิล เดอ ฟรองซ์	58	โปแลนด์
19	สวีเดน	39	สก๊อตแลนด์	59	อาร์เจนตินา
20	ไทย	40	รัสเซีย	60	เวเนซุเอล่า

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 4 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพของ
ภาคธุรกิจ พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	สหราชอาณาจักร	41	โคลัมเบีย
2	ฮ่องกง	22	อินเดีย	42	อิสราเอล
3	ซีเจียง	23	ไทย	43	ฝรั่งเศส
4	ออสเตรเลีย	24	บาวาเรีย	44	โรห์น-แอลป์
5	ไอซ์แลนด์	25	สวิสเซอร์แลนด์	45	ลอมบาร์ดี
6	สิงคโปร์	26	เซาเปาโล	46	สาธารณรัฐสโลวัก
7	ไต้หวัน	27	นอร์เวย์	47	ฮังการี
8	แคนาดา	28	อิสราเอล	48	โปรตุเกส
9	เดนมาร์ก	29	เกาหลี	49	ฟิลิปปินส์
10	ฟินแลนด์	30	มหาราชตรา	50	สาธารณรัฐเชค
11	ไอร์แลนด์	31	เอสโตเนีย	51	สโลเวเนีย
12	ลักเซมเบิร์ก	32	แอฟริกาใต้	52	รัสเซีย
13	มาเลเซีย	33	บราซิล	53	จอร์แดน
14	ออสเตรีย	34	เยอรมนี	54	อิตาลี
15	เนเธอร์แลนด์	35	จีน	55	โรมาเนีย
16	สวีเดน	36	สกอตแลนด์	56	โปแลนด์
17	ชิลี	37	ญี่ปุ่น	57	เม็กซิโก
18	แคนาดา	38	สเปน	58	อินโดนีเซีย
19	นิวซีแลนด์	39	กรีซ	59	อาร์เจนตินา
20	เบลเยียม	40	ตุรกี	60	เวเนซุเอล่า

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 5 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐาน
พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ลักเซมเบิร์ก	41	จีน
2	ญี่ปุ่น	22	ฮ่องกง	42	สาธารณรัฐสโลวัก
3	สวิสเซอร์แลนด์	23	โรห์น-แอลป์	43	รัสเซีย
4	สวีเดน	24	สหราชอาณาจักร	44	ชิลี
5	เดนมาร์ก	25	ไอร์แลนด์	45	โคลัมเบีย
6	แคนาดา	26	นิวซีแลนด์	46	ซีเจียง
7	ฟินแลนด์	27	เกาหลี	47	โปแลนด์
8	ไอซ์แลนด์	28	สก๊อตแลนด์	48	อาร์เจนตินา
9	สิงคโปร์	29	แคทาลอเนีย	49	เซาเปาโล
10	เยอรมนี	30	มาเลเซีย	50	ไทย
11	นอร์เวย์	31	สเปน	51	โรมาเนีย
12	บาวาเรีย	32	ฮังการี	52	มหาราษฏรา
13	ออสเตรเลีย	33	ลอมบาร์ดี	53	ตุรกี
14	เนเธอร์แลนด์	34	สาธารณรัฐเชค	54	บราซิล
15	อิล เดอ ฟรองซ์	35	เอสโตเนีย	55	เวเนซุเอล่า
16	ฝรั่งเศส	36	โปรตุเกส	56	แอฟริกาใต้
17	ออสเตรีย	37	อิตาลี	57	อินเดีย
18	เบลเยียม	38	สโลเวเนีย	58	เม็กซิโก
19	อิสราเอล	39	กรีซ	59	ฟิลิปปินส์
20	ไต้หวัน	40	จอร์แดน	60	อินโดนีเซีย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 6 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศต่าง ๆ
ในภาพรวม พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
สิงคโปร์	2	3	8	4	2
ออสเตรเลีย	11	12	10	7	4
ฮ่องกง	9	4	13	10	6
ไต้หวัน	17	16	20	17	12
มาเลเซีย	26	28	24	21	16
นิวซีแลนด์	20	21	18	16	18
สหราชอาณาจักร	15	17	16	19	22
ญี่ปุ่น	21	23	27	25	23
จีน	24	26	28	29	24
ไทย	31	34	31	30	29
อินเดีย	41	42	41	50	34
เกาหลี	29	29	29	37	35
ฟิลิปปินส์	35	39	40	49	52
อินโดนีเซีย	43	46	47	57	58

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 7 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
จีน	4	5	4	3	2
สิงคโปร์	5	3	18	7	5
ไทย	14	17	23	14	9
ฮ่องกง	19	4	22	29	11
อินเดีย	24	22	17	22	12
สหราชอาณาจักร	10	12	6	9	14
มาเลเซีย	27	9	29	25	16
ญี่ปุ่น	22	20	28	28	17
นิวซีแลนด์	34	32	15	26	18
ออสเตรเลีย	25	28	16	23	19
ไต้หวัน	26	26	38	33	24
ฟิลิปปินส์	33	40	34	43	37
เกาหลี	15	15	32	40	49
อินโดนีเซีย	40	37	42	51	55

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 8 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพของ
ภาครัฐของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
สิงคโปร์	1	1	2	3	1
ออสเตรเลีย	3	6	6	4	2
ฮ่องกง	2	2	3	2	3
สหรัฐอเมริกา	9	8	5	10	10
นิวซีแลนด์	12	18	11	8	12
มาเลเซีย	18	24	19	14	16
ไต้หวัน	14	17	24	20	18
ไทย	26	27	20	18	20
จีน	21	23	23	22	21
สหราชอาณาจักร	17	19	21	21	29
อินเดีย	33	36	34	43	33
เกาหลี	31	28	26	37	36
ญี่ปุ่น	25	29	35	39	37
ฟิลิปปินส์	34	35	32	38	42
อินโดนีเซีย	37	47	46	56	54

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 9 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพ
ของภาคธุรกิจของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
ฮ่องกง	7	3	8	3	2
ออสเตรเลีย	9	12	9	7	4
สิงคโปร์	3	11	7	5	6
ไต้หวัน	13	9	16	11	7
มาเลเซีย	25	31	24	18	13
นิวซีแลนด์	19	22	18	15	19
สหราชอาณาจักร	16	19	17	21	21
อินเดีย	40	42	41	51	22
ไทย	38	39	33	28	23
เกาหลี	28	35	27	45	29
จีน	27	28	38	46	35
ญี่ปุ่น	35	38	37	41	37
ฟิลิปปินส์	31	36	40	48	49
อินโดนีเซีย	43	44	49	57	58

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 10 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้าง
พื้นฐานของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2543	2544	2545	2546	2547
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
ญี่ปุ่น	3	5	6	3	2
สิงคโปร์	12	14	12	12	9
ออสเตรเลีย	14	11	15	15	13
ไต้หวัน	22	20	20	23	20
ฮ่องกง	24	24	24	25	22
สหราชอาณาจักร	19	21	19	22	24
นิวซีแลนด์	21	22	22	26	26
เกาหลี	28	26	23	30	27
มาเลเซีย	32	35	31	31	30
จีน	35	40	37	41	41
ไทย	41	46	42	49	50
อินเดีย	47	49	49	58	57
ฟิลิปปินส์	42	43	47	56	59
อินโดนีเซีย	46	48	48	59	60

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 11 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านการศึกษา
พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฟินแลนด์	21	เนเธอร์แลนด์	41	จอร์แดน
2	แคนาดา	22	แคนาดา	42	สาธารณรัฐสโลวัก
3	เดนมาร์ก	23	โรห์น-แอลป์	43	ชิลี
4	ไอซ์แลนด์	24	มาเลเซีย	44	เกาหลี
5	สวีเดน	25	ญี่ปุ่น	45	โรมาเนีย
6	นอร์เวย์	26	รัสเซีย	46	อาร์เจนตินา
7	เบลเยียม	27	สเปน	47	โคลัมเบีย
8	สวิสเซอร์แลนด์	28	บาวาเรีย	48	ไทย
9	ออสเตรเลีย	29	สก๊อตแลนด์	49	เวเนซุเอล่า
10	ไอร์แลนด์	30	โปแลนด์	50	ตุรกี
11	สหรัฐอเมริกา	31	กรีซ	51	ซีเจียง
12	อิสราเอล	32	ลักเซมเบิร์ก	52	เซาเปาโล
13	ออสเตรีย	33	เยอรมนี	53	จีน
14	สิงคโปร์	34	ลอมบาร์ดี	54	บราซิล
15	ฝรั่งเศส	35	โปรตุเกส	55	แอฟริกาใต้
16	ไต้หวัน	36	สโลเวเนีย	56	เม็กซิโก
17	ฮังการี	37	ฮ่องกง	57	ฟิลิปปินส์
18	อิสราเอล	38	สาธารณรัฐเชค	58	มหาราษฏรา
19	นิวซีแลนด์	39	อิตาลี	59	อินเดีย
20	เอสโตเนีย	40	สหราชอาณาจักร	60	อินโดนีเซีย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 12 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐาน
ทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	โรห์น-แอลป์	41	สโลเวเนีย
2	ญี่ปุ่น	22	เบลเยียม	42	มาเลเซีย
3	เยอรมนี	23	จีน	43	สาธารณรัฐเชค
4	สวีเดน	24	ออสเตรีย	44	ฮ่องกง
5	สวิสเซอร์แลนด์	25	ออสเตรเลีย	45	โคลัมเบีย
6	อิล เดอ ฟรองซ์	26	นอร์เวย์	46	กรีซ
7	ฝรั่งเศส	27	จอร์แดน	47	อินโดนีเซีย
8	ไต้หวัน	28	ไอร์แลนด์	48	แอฟริกาใต้
9	บาวาเรีย	29	มหाराชตรา	49	สาธารณรัฐสโลวัก
10	ฟินแลนด์	30	สก๊อตแลนด์	50	ชิลี
11	ลักเซมเบิร์ก	31	ลอมบาร์ดี	51	โปแลนด์
12	รัสเซีย	32	นิวซีแลนด์	52	เวเนซุเอล่า
13	เดนมาร์ก	33	อิตาลี	53	บราซิล
14	สหราชอาณาจักร	34	ฮังการี	54	โปรตุเกส
15	อิสราเอล	35	สเปน	55	ไทย
16	ไอซ์แลนด์	36	แคทาลอเนีย	56	โรมาเนีย
17	แคนาดา	37	ซีเจียง	57	ตุรกี
18	สิงคโปร์	38	อินเดีย	58	ฟิลิปปินส์
19	เกาหลี	39	เอสโตเนีย	59	เม็กซิโก
20	เนเธอร์แลนด์	40	เซาเปาโล	60	อาร์เจนตินา

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 13 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
ทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2547

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	มาเลเซีย	41	ซีเจียง
2	สิงคโปร์	22	อิล เดอ ฟรองซ์	42	ชิลี
3	ฮ่องกง	23	อิสราเอล	43	ฟิลิปปินส์
4	แคนาดา	24	ลักเซมเบิร์ก	44	กรีซ
5	ไอซ์แลนด์	25	เบลเยียม	45	ไทย
6	เดนมาร์ก	26	สก็อตแลนด์	46	จอร์แดน
7	ไต้หวัน	27	ไอร์แลนด์	47	มหาราชตรา
8	เกาหลี	28	เอสโตเนีย	48	อินเดีย
9	ญี่ปุ่น	29	ออสเตรีย	49	เซาเปาโล
10	สวีเดน	30	นิวซีแลนด์	50	อาร์เจนตินา
11	ฟินแลนด์	31	ฮังการี	51	แอฟริกาใต้
12	เนเธอร์แลนด์	32	โปรตุเกส	52	โคลัมเบีย
13	นอร์เวย์	33	ลอมบาร์ดี	53	บราซิล
14	เยอรมนี	34	สเปน	54	รัสเซีย
15	สวิสเซอร์แลนด์	35	สาธารณรัฐเชค	55	โรมาเนีย
16	บาวาเรีย	36	อิตาลี	56	ตุรกี
17	สหราชอาณาจักร	37	แคทาโลเนีย	57	โปแลนด์
18	โรห์น-แอลป์	38	สโลเวเนีย	58	เวเนซุเอล่า
19	ฝรั่งเศส	39	จีน	59	เม็กซิโก
20	ออสเตรเลีย	40	สาธารณรัฐสโลวาค	60	อินโดนีเซีย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 14 ประสิทธิภาพการผลิตของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก
จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ พ.ศ. 2546
(ปรับด้วยค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ : PPP)

หน่วย : เหรียญสหรัฐ

ประเทศ	ภาพรวม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	บริการ
สหรัฐอเมริกา	77,159	57,775	96,378	72,792
ออสเตรเลีย	60,014	57,253	74,012	56,125
ฮ่องกง	58,470	17,150	50,372	59,999
ญี่ปุ่น	55,692	15,607	56,273	58,263
สหราชอาณาจักร	55,266	39,493	65,836	51,696
ไต้หวัน	54,217	13,447	47,765	63,539
สิงคโปร์	49,766	-	67,113	44,088
นิวซีแลนด์	45,493	43,908	44,710	46,392
เกาหลี	37,596	15,366	53,366	33,826
มาเลเซีย	24,923	12,905	30,072	24,960
ไทย	13,627	3,471	21,078	19,965
ฟิลิปปินส์	11,054	4,328	22,807	12,429
จีน	8,591	2,448	18,979	9,310
อินโดนีเซีย	7,521	2,874	18,417	7,815
อินเดีย	7,155	3,119	11,156	13,526

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 15 ประสิทธิภาพการผลิตของประเทศไทยจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ
พ.ศ. 2542 - 2546

ประสิทธิภาพ การผลิต	ภาพรวม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	บริการ
ปี 2542	-	2,457	23,605	16,019
ปี 2543	11,696	2,516	21,330	19,670
ปี 2544	12,584	2,840	22,940	18,825
ปี 2545	12,488	2,956	31,429	26,905
ปี 2546	13,627	3,471	21,078	19,965

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 16 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติจำแนกตาม
ประเด็นต่างๆ พ.ศ. 2547

ประเด็น	ประเทศ/อันดับ												
	สหรัฐอเมริกา	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	ไต้หวัน	มาเลเซีย	สหราชอาณาจักร	ญี่ปุ่น	จีน	ไทย	อินเดีย	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย
ภาพรวม	1	2	4	12	16	22	23	24	29	34	35	52	58
1. สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	1	5	19	24	16	14	17	2	9	12	49	37	55
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	1	44	11	23	36	7	3	2	26	8	35	51	49
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	49	1	55	11	9	25	13	7	18	42	32	22	43
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	1	34	24	43	42	8	10	15	53	16	54	56	59
1.4 การจ้างงาน	9	16	13	27	20	12	11	1	3	15	18	54	43
1.5 ราคาสินค้าและบริการ	36	38	10	33	11	39	57	45	4	6	56	1	50
2. ประสิทธิภาพของภาครัฐ	10	1	2	18	16	29	37	21	20	33	36	42	54
2.1 การคลังภาครัฐ	30	25	4	16	32	36	9	1	33	52	2	48	46
2.2 นโยบายการคลัง	18	4	19	11	7	44	38	12	9	3	22	8	6
2.3 การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ	7	1	3	19	8	26	27	30	13	28	37	52	56
2.4 การดำเนินงานด้านองค์กรธุรกิจ	11	1	7	18	15	20	41	42	29	44	45	52	59
2.5 การดำเนินงานด้านสังคม	14	18	5	34	33	26	49	35	27	44	59	28	57
3. ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	1	6	4	7	13	21	37	35	23	22	29	49	58
3.1 ผลผลิตภาพ	3	37	26	18	47	23	11	29	48	46	32	57	51
3.2 ตลาดแรงงาน	18	2	15	9	1	45	46	6	5	3	36	8	32
3.3 ตลาดเงิน	1	14	12	9	30	2	33	53	36	29	40	54	58
3.4 การบริหารจัดการ	13	11	4	9	10	29	40	45	24	30	39	41	58
3.5 ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์	13	3	5	7	10	30	39	29	12	16	19	44	56
4. โครงสร้างพื้นฐาน	1	9	13	20	30	24	2	41	50	57	27	59	60
4.1 โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป	1	3	4	36	35	19	14	16	41	47	33	60	57
4.2 โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี	1	2	20	7	21	17	9	39	45	48	8	43	60
4.3 โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์	1	18	25	8	42	14	2	23	55	38	19	58	47
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	19	25	13	35	37	22	8	50	48	56	32	58	60
4.5 การศึกษา	11	14	9	16	24	40	25	53	48	59	44	57	60

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 17 จำนวนสิทธิบัตรที่ให้แก่นักภายในประเทศ พ.ศ. 2544

อันดับ	ประเทศ	จำนวน
1	ญี่ปุ่น	118,535
2	สหรัฐอเมริกา	85,528
3	เกาหลี	29,363
9	จีน	4,989
10	สหราชอาณาจักร	4,203
17	ออสเตรเลีย	1,270
28	อินเดีย	537
42	สิงคโปร์	110
43	ไทย	98
51	มาเลเซีย	27
57	ฟิลิปปินส์	6

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 18 จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ พ.ศ. 2544

อันดับ	ประเทศ	จำนวน
1	สหรัฐอเมริกา	108,052
2	ญี่ปุ่น	81,116
5	สหราชอาณาจักร	20,382
12	เกาหลี	7,157
16	ออสเตรเลีย	4,735
32	จีน	364
33	อินเดีย	337
42	ไทย	43

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

ตารางที่ 19 จำนวนบทความที่เผยแพร่ในระดับสากล พ.ศ. 2542

อันดับ	ประเทศ	จำนวน
1	สหรัฐอเมริกา	163,526
2	ญี่ปุ่น	47,826
3	สหราชอาณาจักร	39,711
9	ออสเตรเลีย	12,525
11	จีน	11,675
13	อินเดีย	9,217
16	เกาหลี	6,675
41	สิงคโปร์	1,653
50	ไทย	470
52	มาเลเซีย	416
57	ฟิลิปปินส์	164
58	อินโดนีเซีย	142

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2004.

บรรณานุกรม

- พรชัย อินทร์ฉาย. “20 ปี โครงการ พสวท.กับการพัฒนาประเทศ”.
วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ
เทคโนโลยี. 32(128) มกราคม - กุมภาพันธ์ 2547.
- พีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ. “วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย”. สกุลไทย.
ฉบับที่ 2572, <http://www.tistr.or.th/article/sakulthai.asp?id=26>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การศึกษาของคนไทย
ปี 2542. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดฟันนี้ พับบลิชซิ่ง,
2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนา
ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ : ด้านศักยภาพ
ของคนไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด 2544.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการติดตามการดำเนินงาน
ตามนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล ครบรอบปีที่ 3
(กุมภาพันธ์ 2547). กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด,
2546.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สถิติการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : บริษัท พรทิทวานกราฟิค
จำกัด, 2547.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร
ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2546.
กรุงเทพฯ : 2546.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร
ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2547.
กรุงเทพฯ : 2547.

<http://www.ipst.ac.th>

<http://www.moe.go.th>

<http://www.nso.go.th>

<http://www.obec.go.th>

<http://www.vec.go.th>

<http://www.mua.go.th>.

International Institute for Management Development. **IMD. World
Competitiveness Yearbook 2004.** Switzerland, Lausanne.

ที่ปรึกษาและพิจารณารายงาน

ดร.อ่ำรุ่ง จันทวานิช

ดร.สิริพร บุญญานันต์

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

นางสุรางค์ โพธิ์ฤกษ์วงษ์

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านนโยบาย

และแผนการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านวิจัย

และประเมินผลการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผล

การจัดการศึกษา

ผู้จัดทำรายงาน

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

นางสาวจิรศรี อนวัชกุล

นางสาวช่อบุญ จิรานุภาพ

หัวหน้ากลุ่มประเมินผล

การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นักวิชาการศึกษา

นักวิชาการศึกษา